1980 SEP 12
KÖZPONTI KÖNYVTÁRA

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXII. ÉVFOLYAM 14. SZÁM | ÁRA: 1,20 Ft | 1980. SZEPTEMBER 4.

Ünnepélyes évnyitó

Egyetemünk tanévnyitó ünnepségére szeptember 13-án, délelőtt 10 órakor kerül sor az egyetem aulájában. Ez alkalommal tesznek az elsőévesek fogadalmat.

A tanévnyitó ünnepségre az egyetemi vezetés szeretettel várja tanárainkat, hallgatóinkat, dolgozóinkat.

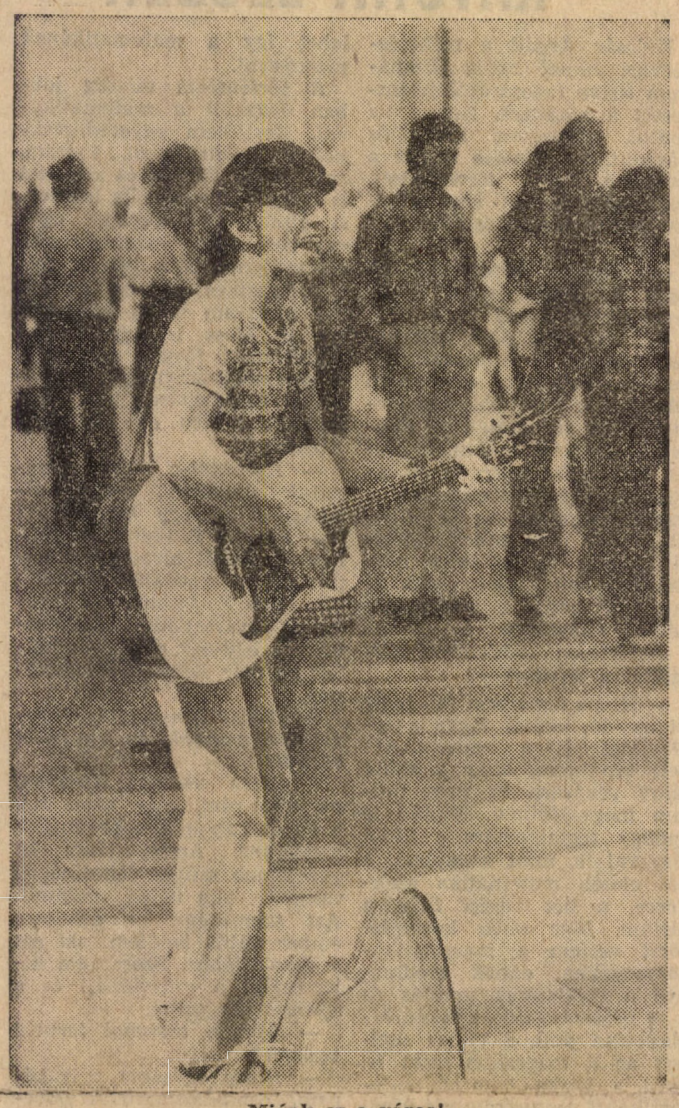

Miénk ez a város!
Fotó Simonyi Tamás

SZÜRET! SZÜRET! SZÜRET! SZÜRET!

Új renddel indúl meg az idén az egyetemi oktatás. A már évek óta hagyományos egyhetes őszi mezőgazdasági munka — sokéves kérés, javaslat után végre — nem októberben lesz, megbontva a tanítási időszakot, hanem azt megelőzően, közvetlenül a tanévnyitó után (sőt, az elsősöknek már tanévnyitó előtt). Mint az a diákoknak megküldött, szokásos év eleji „nagyborítékhoz" csatolt rektori körlevélből kiderült, a szüreti munka már *a tanítási időszak teljes értékű része.* Ennek megfelelően *csak előzetesen* lehet felmentést kérni a munkák alól (legkésőbb a beiratkozásig). A felmentést csak a dékán adhatja meg, utólag pedig már csak orvosi igazolást fogadnak el, amelyek jó részét — szúrópróbaszerűen — ellenőrizni fogják. Ugyanez áll a táborokba való későbbi leutazásra, illetve korábbi hazajövetelre is. A határozat kijátszása fegyelmi büntetést von maga után, amelyet aztán figyelembe vesznek a kollégiumi felvételnél, az ösztöndíj és a szociális támogatás odaítélésénél, a rektori utóvizsga és az útlevélkérelmek elbírálásánál.

Visszatérve a korábbi évek „gólyatáboros" gyakorlatához,

az elsősök egy héttel hamarabb kezdenek,

az ő táborukra már szeptember 7—12-ig sor kerül. Cserébe nemcsak simán szüreti tábor lesz ez, hanem kifejezett elsőstábor is, olyan programokkal, beszélgetésekkel, amelyek hozzásegítik majd az elsősöket az egyetem jobb megismeréséhez.

Az évfolyam két táborban oszlik meg: tíz csoport Tekeresen, tizennégy csoport Széplakfelsőn lakik majd. A tekeresi tábor vezetője Felber Mária (piackutató tanszék), a széplakié Halász Géza (Mat. Számtud. Intézet). Természetesen a csoportokkal együtt utaznak az instruktorok is.

A munka kisebb részben paradicsomszüret, amúgy zömmel alma- és körteszedés lesz. A két táborban hasonlóak az *esti* programok, így többek között a Karinthy Színpad fellépésére és egy rocktörténeti diaműsorra is sor kerül mindkét helyen. A tervek szerint a második nap (tehát hétfőn) este a teljes évfolyam randevút ad egymásnak a siófoki művelődési házban, ahol ekkor Neoprimitív és disco lesz.

Hazajövetel egységesen 12-én, pénteken, viszont már a leutazás napján, tehát vasárnap délben munkába kell állni (délután 5-ig), ugyanis csak így jön ki a hatnapos munkahét.

Indulás tehát 7-én, vasárnap reggel, pontos helyét, idejét a beiratkozásnál közlik.

Ált. kar: Kalocsa és környéke

A Kalocsai Állami Gazdaságok Egyesületével kötött szerződést az idén az ált. kar és ennek megfelelően Kalocsán és környékén fognak dolgozni. Mint az várható volt, zömmel paprikát és almát szednek majd és állítólag igen jók a kereseti kilátások.

A tanár- és a pénzügy szak a Szelidi-tónál kapott szállást és a Tószálló, Kastély Szálló, KAGE üdülő, illetve a napközi otthon előkelő kínálatán osztozhatnak majd. A tervgazdasági szakosokat a fiúk régi ismerőse, Kalocsa városa várja, a KAGE-székházban laknak majd. A pénzügyes csoport vezetője Sulyok Papp Márta, valamint Száz János és Király István (valameny-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Mit várnak az elsősöktől?

Tulajdonképpen nincs is olyan diák az egyetemen, aki ne ismerné Halmai Erzsébet tanárnőt. Mindenki volt elsőéves, és így valamilyen módon kapcsolatba került a gólyák elsőszámú állami vezetőjével, az elsőévesek dékánhelyettesével.

Ha szóba kerül végzett közgazdászok körében az alma mater, akire a legjobb érzéssel emlékeznek vissza, az Halmai tanárnő. A diákok iránti szívélyes magatartása, őszinte segítőszándéka évek múltával mit sem változott. Hat éve dékánhelyettese az elsőéveseknek. A megbízatás hároméves ciklusokra szól, és ezzel a tanévvel kezdte el harmadik dékánhelyettesi ciklusát.

Működésének sok éves tapasztalatáról beszélgettünk, nem minden célzatosság nélkül, éppen a tanév megkezdésének küszöbén, amikor több száz gólya várja, hogy megkezdje egyetemi pályafutását. A rájuk váró akadályok nem könnyűek, de néhány jó tanács nem lesz hiábavaló útravalóul.

— A lendület, a lelkesedés talán első évben a legnagyobb. Amivel konkrétan is mérhető — gondolom —, az a tanulmányi átlag. Milyen helyet foglal el az első év a többi évfolyam sorában — érdeklődtem Halmai tanárnőtől.

Bizonytalanság

— Az egyetemi tanulmányok során az első év a legnehezebb. Az újszerűség, és az, hogy nem tudják pontosan mérni, mit várnak az elsősöktől a vizsgán, bizonytalanná teszi őket, s még a komolyan dolgozók sem tudják azt az eredményt nyújtani ami elvárható lenne tőlük. Ez a magyarázata annak, hogy nappali tagozaton az elsősök produkálják a leggyengébb átlagot, különösen az első félévben. A második félévre tapasztalatunk szerint javul a helyzet. Közepes az átlaguk, de volt már 3 alatt, vagy 1—2 tizeddel 3 felett, míg a felsőbb évesek rendszerint 4—5, esetleg 6 tizeddel is jobb eredményt érnek el. Ez azzal magyarázható egyrészt, hogy időközben megtanulnak tanulni, látják a követelményeket, okulnak azoknak a példáján, akik kiesnek és komolyabban is dolgoznak azt hiszem.

— Említette, hogy az első év a legnehezebb. Milyen problémákkal találkozik a hallgató mindjárt az egyetemi tanulmányok megkezdésénél?

— Itt az egyetemen újfajta tanulási módra kell áttérni. Amíg a középiskolában mindennapos volt a feleltetés, óráról, órára készülni kellett, addig ez most elmarad. Ezenkívül nem egy kis leckét kérdeznek ki, hanem lényegében bizonyos tudományágakról számoltatnak be, tényanyagok, azok összefüggéseinek ismeretében, és ez a legnehezebb.

Előadások, szemináriumok váltakoznak az oktatásban. S jóllehet, az előadó egymásra építi az anyagot, azonban ha a diák nem tanul folyamatosan nem érti a hallottakat. A szeminarizált tárgyaknál könnyebb a helyzet, mert arra készülni kell, és így az ismeretanyag maradandóbb is lesz.

— Éppen a nehézségek feloldására született meg évekkel ezelőtt az az intézkedés, amely megpróbálta a kétfajta iskolatípust, a középiskolát és az egyetemet egymáshoz közelíteni, a proszemináriumok formájában. Milyen eredménnyel járt ez?

— A proszemináriumok bevezetése valóban segít a középiskolai tanulásból az egyetemi tanulásba bekapcsolódni. Itt megtanulhatják hogyan kell feldolgozni a szakirodalmat, hogyan kell egy összefüggő tananyagban megtalálni a lényeget, hogyan lehet érveket, vagy ellenérveket megfogalmazni a felvetett témában, és mindezen felül a dolgozatírással feljesztik íráskészségüket is. A proszemináriumok sok szép eredményt hoztak, de teljes egészében nem sikerült megvalósítani a célkitűzéseket. Nem minden proszeminárium tudja produkálni a tőle elvártakat. Ennek oka, hogy az előismeretek nem azonosak, és sokszor az ismeretanyag hiánya miatt nem elég hatékony a proszeminárium.

— Évek óta melyek az első évfolyamon a legproblémásabb tárgyak?

— A hallgatók egy részénél nehézséget jelent a matematika és a számítástechnika mind az évközi munkában, mind a vizsgákon. Igen komoly követelményeket támaszt a politikai gazdaságtan is, az egyetem fő tárgya. De elmondható ez az összes tárgyról. Éppen az évközi számonkérés hiánya miatt gondot okozhat a gazdaságföldrajz, a a termeléstechnika és a fiúknál az egy év kiesés miatt az orosz nyelv.

Van-e rostálás?

— A tradicionálisan buktató tárgyakról a diákok körében elterjedt az a vélemény, hogy ezzel rostálja meg az elsőéves létszámot az egyetem.

— Az egyetemi követelmények egységesen biztosítják, hogy azok maradjanak az évfolyamon, akik akarnak és tudnak tanulni. Erőszakos „lemorzsolás" nincs. Hogy mégis viszonylag sokan esnek ki az első évben, annak egyrészt a már előbb említett rendszertelen tanulás az oka, másrészt az előképzettségek egyenetlensége. Gondolok itt arra, hogy különböző iskolákból jönnek a gyerekek, egyik helyről erősebb alapokkal, máshonnan gyengébbekkel.

(Folytatás a 4. oldalon.)

Premier

Az instruktorok várják már a találkozást az új gólyákkal, sokat fáradoztak azért, hogy kellemesen kezdődjék számukra az új élet. Az első találkozás szeptember 4-én lesz, akor mutatkoznak be az elsősöknek az egyetem vezetői, a patronáló tanárok, az instruktorok. 5-én az orosz nyelvi tesztekre kerül majd sor és a nyugati nyelvekről szóló tájékoztatásra. Ezen a napon az első 13 csoport már beiratkozik, a másik 12 másnapra marad.

7-én irány Tekerespuszta és Siófok, kezdődik az évfolyam szüreti tábora.

A visszatérés után egy hétig az elsősöké lesz az egyetem. A programokról a klub és az instruktorok gondoskodnak. Terveik szerint bemutatják a klub minden rendszeres programját egy-egy kedvcsináló példával illusztrálva. Az irodalmi pódiumot, ahol a múlt év során fellépett már Lukács Sándor, az Almási—Balázsovits házaspár, Hegedüs D. Géza és jónéhány amatőr színpad, most a Térszínház produkciója képviseli majd.

Szerdánként jazzklub van, ezen a héten a Mini tart bemutatót az aulában. A hangulat bizonyára a nagy folk-, rock-, jazzbulik légkörét is sejteni engedi majd.

Ha csütörtök, akkor Polvax! Híres politikai-közéleti vitafórumunk eddigi vendégeinek felsorolása hosszú listát tenne ki. Erre a hétre az elsősöknek Fodor Lászlót hívták meg a szervezők. Kiderül majd, hogyan zajlik egy ilyen este, s fontos ismereteket szerezhettek a magyar gazdaságról, ami a következő Polvaxhoz is jól jön majd.

A szombati diszkófilm este most sem maradhat el, Böszmét már házi diszkósként fogják az elsősök is üdvözölni a szüreti táborok után.

Egész héten nyitva tartják majd a Kinizsi tornatermét, nagy meccsekre van kilátás.

Jó szórakozást, alapos ismerkedést minden elsősnek!

Gólyaköszöntő

Levél egy elsős barátomhoz

március: szervusz. Hová? A Közgázra?
május: Szépen énekeltétek a Gaudeamus igiturt. A Berzsenyi—Radnóti tételt írtad? Nem volt József Attila?
június: Mikor? 28-án. Azt is kérdezték, miért pont ide? De ugye már nem gyermekkorod óta.
július: Ajánlott levél? Felvételt nyert...

Örülök, hogy sikerült. Lehet, hogy mikor levelem olvasod, éppen a társaiddal való találkozásra érkezel az egyesbe (az I. előadótermet hívjuk így), s valószínű, először dobod be az 1,20-at a dobozba. (Még sokszor fogod a négy év alatt.)

Remélem, nem zsong még a fejed a sok ismerettől és tennivalótól, papírtól, ami a bevezetés és a beiratkozás sajátja. Még ismeretlenül cseng a proszeminárium szó, káosznak tűnik a nyelvoktatás rendszere. Nem baj. Majd lassan minden a helyére kerül, mindenki tudni fogja, merre van a Makarenkó, a Kinizsi, hol a dékáni, hol kell és mikor a menzajegyet, a szoc. segélyt, az ösztöndíjat felvenni, a könyvtárba beiratkozni. A jegyzetellátónál ilyenkor sokan vannak. Talán az első olyan ténykedés, amelyet a csoporttal már közösen kell végezni. A csoporttársak nevét még kevesen, de négy év múlva pontosan fogod tudni már, hogy ki ki, de addig még sok komoly feladatot kell elvégezned közösen a többiekkel. Az elején nem maradsz magadra a sok újban, azokat akiket fehér trikóban „I" betűvel látsz, az instruktorok. Közel 10 éve működik ez a KISZ által létrehozott, minden évben friss erőkkel megújuló gárda, akik a felsőbb évesek tapasztalataival segítik kezdeti bizonytalanságtokat eloszlatni. Bármily kérdésed, problémád van, hozzájuk fordulhatsz.

A jövő héttől kezdve már más színben fogod látni a világot. Gyümölcsszínűben. Évek óta hagyomány, hogy az egyetem termeit bezárjuk és a magyar mezőgazdaságról majdan tanulandókat a gyakorlatban próbáljuk ki. Szükség van a segítségünkre. Ha olvastál már statisztikákról, akkor tudod, hogy külkereskedelmünk milyen fontos és jövedelmező tényezője a mezőgazdaság. És ismered a programot is. Gazdasági egyensúly.

A munka mellett és után alkalom nyílik a többiekkel, az egyetemmel, a közgazdász hivatással való megismerkedésre. Azt kérdezed, milyen a mi egyetemünk? Mit ér ma egy végzett közgazdász? Elmondhatnám, ahogy én láttam, de nem teszem. Hiszem, hogy jobb, ha magad alkotsz képet róla saját élményeid, tapasztalataid alapján. Tanácsolom, hogy legyél nyitott, az újra fogékony, keresd azt az értéket, amit ez a négy év nyújthat. Van mit veszteni, ha csak a papírért hajtasz.

Elmondhatom, hogy tanítanak az egyetemen nemzetközi hírű, elismert professzorok, gyakorló gazdasági vezetők, fiatal, tehetséges gyakornokok. Vannak kurzusok, ahol a lépcsőn is ülünk, s van ahol többet, jobbat szeretnénk. Volt oktató, aki nagy hatást tett rám tudásával, magatartásával. Volt tanszék, ahova szívesen jártam tanácsért. Oktatásunk alkalmat ad arra, hogy majdan választott szakodon kívül más szakok, tudományágak területében is elmélyedj. Ma egy közgazdásznak széles általános alappal kell rendelkeznie ahhoz, hogy később a munkahelyén egy adott specializációt kívánó munkát színvonalasan tudjon ellátni. Nemcsak az árunak, hanem a tudásnak is konvertálhatónak kell lennie.

A mi diplománk az a diploma, ami soksok féle-fajta hivatás gyakorlásához ad alapot. Mindenekelőtt a gazdasági élet területén. Talán soha eddig nem volt szüksége az országnak annyi gazdasági szakemberre, mint most, akik vállalják az értelmes kockázatot, nem riadnak vissza az újtól, fogékonyak az innovációs folyamatokra. Az ilyen emberfők kiművelése itt nálunk kezdődik, vagy talán inkább folytatódik. De tudnék mondani vezető politikusokat, újságírókat, tudósokat is, akik tőlünk indultak el.

Persze az élet nemcsak tanulás. Talán soha annyi lehetőséged nem lesz, mint a négy év alatt, hogy olvass, színházba járj, nyelvet tanulj, művelődj, ismerkedj az emberekkel, gondolataikkal.

Az alkotó értelmiséggé válásnak ez is feltétele. Hiszem, hogy már gondoltál erre. S ha mégsem, most még nem késő.

Nem adhatok több tanácsot, most már rajtad múlik a dolog.

Ez csak egy köszöntő!

Ádám László,
a KISZ-biz. titkára

SZÜRET! SZÜRET!

(Folytatás az 1. oldalról.)

nyien a pénzügy tanszékről); a tanári szakosokat Harmat Zsigmond (közg. elm. tört. tanszék) és Róth József (számviteli tanszék); míg a tervgazdosokkal Sági Gábor (tervgazd. intézet) utazik majd.

Indulás 14-én vasárnap, találkozás 12 óra 45-kor a Józsefvárosi pályaudvaron, kivéve a pénzügy IV. évet: őket 12 órakor autóbusz viszi az egyetem elől Bátyára. A táborok szabadidős programjait a helyszínen fogják majd ismertetni.

Ipar kar és ker. kar: egy cipőben

Hasonló sors jutott az ipari karnak és a ker. karnak: Siófok és Kunbaja között kell megosztaniuk erőiket. Az ipar karról 300-an mennek majd Siófokra (táborvezető Hosszú Zoltán, közlekedés tanszék), illetve két külön (80—90 fős) táboron osztoznak majd Kunbaján, itt Bisztriczky József és Kerekes Sándor (technológia tanszék) lesznek a vezetők.

A ker. karról az áruforgalom és a nemzetközi szak utazik Siófokra. A tábor vezetője Balázsházi Mária (jogi tanszék), a külgazdosok pedig Kunbajára, ahol Janzsó János (nyelvintézet) lesz a vezető.

Kunbaján szőlőmunka várja az érkezőket, míg Siófokon paradicsom-, körte- és almaszüret. Különösen az almaszedés ígérkezik kényes műveletnek, ugyanis munkájuk terméke exportra megy, s így komoly hangsúlyt fektetnek majd a minőségre.

A siófokiak vonata 7.55-kor indul a Déliből, míg a kunbajai vonat Józsefvárosból indul 7.30-kor. Bővebbet a kari hirdetőtáblákról lehet majd megtudni.

Új dékán

A kereskedelmi kar élére új dékánt neveztek ki. Július 1-től Kollarik Amália, a gazdaságföldrajz tanszék docense a dékán.

KISZ-vezetőképző tábor Lellén

A szokásos KISZ-vezetőképző tábort idén szeptember 1—5-e között tartja egyetemünk KISZ-bizottsága, Balatonlellén. A tábor programjában szerepel a rektor, a párttitkár és a dékánok tájékoztatója az egyetem jövő évi feladatairól. Szó kerül majd a küldöttértekezlet határozatairól, végrehajtásáról, valamint egy izgalmas előadás is a KISZ-ről alkotott nézetekről. Külpolitikai tájékoztatót is meghallgatnak majd a tábor részvevői, szekciófoglalkozásokon is részt vesznek, és sporttal, valamint egyéb szórakozással töltik idejük további részét. A táborról következő számunkban részletesen beszámolunk.

Magas kitüntetés

A művelődésügyi miniszter az alkotmány ünnepe alkalmából kiemelkedő köyvtárosi munkája, valamint a könyvtárügy fejlesztése terén kifejtett eredményes tevékenysége elismeréseként „Szabó Ervin Emlékérem"-mel tüntette ki DR. WALLESHAUSEN GYULÁT. Egyetemi könyvtárunk igazgatója, aki már 1948-ban a könyvtárosi hivatás mellett kötelezte el magát, pályafutása során sokat tett a magyar könyvtárügy fejlesztéséért, és áldozatos pedagógusi munkája eredményeként egy új könyvtárosi nemzedékkel gazdagodott a magyar könyvtárügy. Mint az egyik legfiatalabb egyetemi könyvtár és információs szakközpont vezetője, jelenleg is azon fáradozik, hogy mind teljesebbé váljon a hagyományos könyvtári rendszerből egyre erőteljesebben kibontakozó korszerű könyvtári modell, s könyvtárunk a modern kor követelményeinek megfelelő tudományos központtá váljék. Örültünk magas kitüntetésének, hiszen személyében egyetemi könyvtárunk tevékenységének elismerését is látjuk.

Jó, ha tudod

Egyetemünk rektora dr. Csizmadia Ernő akadémikus, az agrár tanszék egyetemi tanára. A közgazdasági egyetem pártbizottságának titkára dr. Szarvas László, a tudományos szocializmus tanszék adjunktusa, a szakszervezeti bizottság titkára Selmeci Lajos, az áruforgalmi tanszék docense. A közgáz KISZ-bizottságának titkára Ádám László.

Oktatási rektorhelyettesünk dr. Szuhay Miklós, a gazdaságtörténeti tanszék professzora, a tudományos rektorhelyettes dr. Palánkai Tibor, a világgazdaság tanszék docense, és rektorhelyettes még dr. Dobrovits Iván, a pénzügy tanszék docense.

Az általános kar dékánja dr. Páli Lászlóné, a pénzügy tanszék docense, az ipari karé dr. Csáki Csaba, az agrár tanszék docense, a kereskedelmi karé pedig dr. Kollarik Amália, a gazdaságföldrajz tanszék docense. Az elsőévesek dékánhelyettese dr. Halmai Erzsébet, a Matematikai és Számítástudományi Intézet docense.

— Mit nekem a mama főztje, végre a menzán ehetek!

Mi van a fazékban?

Ismét új vezetője van a menzának, ki tudja már hányadik, néhány éven belül. *Kövér Ferencné* új tervekkel, ambiciózusan jött a közgázra.

Tervei között szerepel, hogy *az I. évfolyamosok à la carte helyett menűt ebédelnének*, mondván, hogy az olcsóbb és így legalább mindig friss (!) ételhez jutnának. *Tóth András* a menzabizottság vezetője, így vélekedik erről: *„Nem tartom szerencsésnek ezt a megoldást.* Először is *a friss étel mindenkinek jár*, másrészt pedig, *miért szűkítsük le éppen az elsőévesek választási lehetőségeit?*

Jó ötletnek tűnik viszont *a hidegétel-árusítás módosítása.* Jelenleg az *esedékes havi menzajegyeket lehet átváltani* szalámira, kolbászra, sajtra, *a jövőben* ellenben *az előző haviakat lehet majd levásárolni.*

Szeretnének egy felmérést is végezni az igényekről, annak érdekében, hogy a választékot az étkezők szája íze szerint állíthassák össze. *Tóth András* véleménye: *„Ha vitatható a mosogatás, valamint az ételek minősége, esetenként mennyisége is, akkor illuzórikusnak tartom az ilyen felmérést.* Persze használható lenne, de csakis az alapvető dolgok megoldása után.

A menza új vezetője beszámolt arról is, hogy *az elmúlt félévben 790 ezer forint fogyóeszközhiányuk volt* (kés, villa, kistányér). Kéri a diákságot: az ebédlőből ne vigyék magukkal a jövőben a fogyóeszközöket.

Változatlanul nem túl jók a tálalási és a raktározási lehetőségek (utóbbi helyén kazánt építenek), s ez bizonyára problémát fog okozni menet közben.

Még valamit az étkezésről *Tóth András nyomán: szerencsés lenne, ha különböző rendezvényekről, az estisek és levelezők oktatási idejéről hivatalosan tájékoztatnák a büfét és a menzát, hogy megfelelő mennyiségű étel álljon a fogyasztók rendelkezésére.*

—si

Kinevezések

A Művelődésügyi Minisztérium 1980. július 1-i hatállyal egyetemi tanárrá nevezte ki Gazsó Ferencet, a szociológiai kutatócsoport vezetőjét.

Docens lett: Tóthné Öri Júlia (filozófia tanszék), Mikó Gyula (Matematika- és Számítástudományi Intézet), Köves Teofilné (orosz nyelvi tanszék), Mózes László (ipargazdaságtan tanszék), Iványi Tamás (statisztika tanszék), Mundruczó György (statisztika tanszék), Balázs Géza (ipari technológia tanszék), Párizs Lajos (számviteli tanszék), Módos Gyula (agrár tanszék).

ÖT NAP MÚLVA KATONA LESZEK

Kulcsár Árpád a székesfehérvári József Attila Gimnázium fizika tagozatáról jelentkezett a közgázra. Hozott tíz pontot, elkövetett két ötös írásbelit, összeszedte magát a szóbelire, így történhetett, hogy húsz pontot könyvelhetett borítékjára a felvételi bizottság.

— *Hogyan határoztad el, hogy a Közgazdasági Egyetemre jelentkezel?*

— Úgy, hogy nem volt hova mennem. A gimnáziumban minden érdekelt, egyformán tanultam a történelmet, a biológiát, az irodalmat, a földrajzot, az angolt. Annak idején még építészmérnöknek készültem, azért választottam a fizika tagozatot, azóta kiderült, hogy nem tudok rajzolni; jogász és bölcsész nem akartam lenni. Akkor gondoltam rá, hogy a közgazdász pályát választom.

— *Milyen módszerrel készültél a felvételire?*

— Hiába ismertem fel, hogy itt az idő, amitől fogva a történelmet és a matematikát kell tanulnom, akár a többi tárgy rovására is, nem tudtam megvalósítani. Ezután is éppúgy foglalkoztam a többi tárggyal is, mint korábban, a hét elején matematika szakkörre, a hét végén fizikára jártam. Már elsős koromtól részt vettem a matematikaversenyeken, ennek eredménye a rendszeres tanulás és a jó példamegoldó készség kialakulása volt, s ehhez segített az a magasabb szint is, amit a fizika tagozat matematikából is megkövetelt. Megoldottam sok feladatot az előző évek felvételi példasoraiból is. Így a matematika írásbelire úgy mentem, mintha ez is verseny lenne. Nagyjából ismertem a példasor felépítését és a nagy gyakorlatom segítségével sikerült a feladatokat megoldani. A felvételire így kellett készülni, de én egyáltalán nem vagyok a példamegoldás híve. A matematika lényegéről ez keveset árul el, és csak nagyon keveseket lehet így a matematikának megnyerni.

A történelem mindig jobban érdekelt a matematikánál. Beszéltem egyetemistákkal a feladatlapról, tudtam, hogy rövid választ és kifejtést is igénylő kérdések is lesznek. A gimnáziumi anyagot egy-egy rész után összefoglaltam, elmondtam a lényegét, ez volt a felkészülés gerince, de sokat olvastam hozzá könyvekből is. Most is egy gazdaságtörténeti témán dolgozom, a hódmezővásárhelyi gimnázium pályázatára írok egy munkát a 400 éve született Bethlenről.

— *Hallottál-e már egyetemünk oktatóiról, esetleg olvastad-e egy-egy könyvüket?*

— Berend T. Ivántól és Szuhay Miklóstól olvastam a kapitalizmus gazdaságtörténetéről, Pach Zsigmond Páltól pedig az agrárfejlődés témaköréből. És egy-egy előadását hallottam már Berend professzornak.

— *Milyen ismereteid, elképzeléseid vannak az egyetemi életről?*

— Nem nagyon ismerem, mi vár rám, már azon túl, hogy öt nap múlva bevonulok Kalocsára. Arról, hogy az egyetemen milyen lehetőségek vannak, alig tudok valamit. Azt szeretném, ha értelmes ember válna belőlem, aki ért a munkájához. Szeretném kihasználni a művelődési és a sportlehetőségeket.

— *Milyen szakmai terveid vannak?*

— Nincs egységes pályaképem. Amit közgazdász ismerőseimtől hallottam, annak alapján rendes munkahelyű hivatalnokembereknek képzelem őket, a külkereskedőket kivéve, akiknek a munkájáról több fogalmam van.

Távolabbi, merész elképzelésem, hogy az egyetem elvégzése után bent maradjak a gazdaságtörténet tanszéken, de nem tudom, hogy erre milyen lehetőség van, s addig még úgyis sok minden történik majd velem. **m. g.**

ÜDVÖZLÜNK

olvasó, nyájas és anélküli. Üdvözlünk, olvasó nyáj

— illene kezdeni udvariasan. Mi csak üdvözlünk

1. Még a tősgyökeres pestiek is merőben új életformába kerülnek az egyetemen: a város, a távolság, az albérlet, a kollégium mellett új lehet a kötetlenség, nagyobb a mozgalmasság, talán magasabb a színvonal is.

2. Természetes: a diákok bizony nagy, nyílt parlamenti viták híján nemigen tudnak betekinteni az egyetem kulisszák mögötti izgalmas életébe, s időnként joggal vélhetik, hogy rejtélyes erők a fejük fölött döntenek sorsukról: az egyetem ügyeiről.

3. Minden rémhírrel ellentétben azért bőven van idő lődörögni, akár utakozni is az oktatás tempója mellett. Meg aztán van, akinek kevesebb idejébe kerül a tanulás, van, aki túl passzívnak tartja a sajnos igen jellegzetes „1 beszél — 500 vagy 25 hallgat" — oktatási formát, és szép számmal akad, aki nem is olyan igazán akar szívvel-lélekkel elvészni a közgazdaságtannal kapcsolatos minden rész- és peremtudományban. Ugyanakkor nem lesz egyhamar mindennapos a ráérő hallgatók tömeges önképzőkör-alakítási buzgalma, megrögzött TDK-írogatása, a kutatásokba való görcsös bekapcsolódási törekvése sem. A folyosókon is gyakrabban lesz továbbra is hallható Nyilasi mint Jánosy neve.

4. A középiskolai osztályok zárt világa után különösen szokatlan, hogy a laza egyetemi csoportokban nem sok minden köt össze egymással, és elég sokan nem találnak közösségre. Ez sokakban hiányérzetet szül.

5. Sokakat távolról csábít egy kicsit az újságíró vagy fotós hivatás is, a kötetlenség, a tájékozottság, az utazás, a kaland — sőt, még a pénz sem utolsó.

6. Csábít, vagy nem, némely vezető állású szakember brrr, mennyire nem tud fogalmazni! Micsoda kínszenvedések közepette diktálja fogalmazvány-szörnyedvényeit! Az értelmes emberi önkifejezésnek hiába elemi formája az írásos fogalmazás.

7. Sokaknak idegen az újságok özönének gyakran száraz, jellegtelen stílusa, az, hogy sokszor csak a sorok közül lehet kihámozni a lényeget. Ezért sokan a jó lapokat, jó cikkeket sem lelik.

1. *A Közgazdász megkísérel útbaigazítani* az egyetem, a klub, a város labirintusi útvesztőiben, a sok-sok lehetőség között. Nemcsak az oktatással, a szakmával kapcsolatos információkkal, érdekességekkel szolgál, hanem klubunk, a zenei-, szinházi és filmélet újdonságairól, szépirodalmi és szakkönyvekről, érdekes egyéniségekről is hírt ad. *S ha valakinek netán magának van ötlete, keserve, mondanivalója, vitatkozhatnékja, annál jobb. Szívesen látjuk cikkestül vagy anélkül zsivajos kis szerkesztőségünkben.* Jobb, mintha magába fojtja örömét-búját: elvégre társas lények vagyunk.

2. Nem is rossz érzés, sőt, tulajdonképpen mindenki számára *nélkülözhetetlen lenne egy kicsit bennfentesnek lenni* — ha nem is mindig törekszünk erre. Nem nagyképűen jólértesültnek, csak tájékozottnak lenni *az elevenünkbe vágó dolgokról, tudni a helyi politikai eseményekről — hiszen a politikát távolról sem csak Afganisztán jelenti! Lépést tartani, sőt részt venni a politikában, mindenkinek — a passzivitás, lustaság, közöny helyett. A Közgazdász olvasói abban a kegyben részesülnek, hogy* — reméljük — időnként talán a napilapoknál vonzóbb körítésben *értesülhetnek szűkebb világunk dolgairól.* A diákújságírók viszont — talán soha vissza nem térő alkalom! — *nyakig benne lubickolhatnak a valóság jelenségeinek alapos feltárásában.* Megláthatják, ez *nem is olyan könnyű, azért is hiánycikk!* Például nyakig lehetnek *a közvélemény formálásában és informálásában, saját diákéletünk alakításában.* Mert ez az alakítás lehetséges és egyre szükségesebb. *Nem muszáj lobogni mindenféle széllel!* Megismerhetik az egyetem intézményének működését, és ez modellül szolgálhat más intézmények működésének megértéséhez.

3. Az unott *sörözés, kártyázás helyett vagy mellett a tettvágyat ki lehet élni — és a Közgázon szerencsére eddig szokásos is* — aktív munkával a magas színvonalú klub, a művészeti csoportok száz más lehetőség között *a Közgazdász kebelén is. Érdemes* is ezekkel a lehetőségekkel — *eggyel vagy többel — élni: ritka szabadságunkkal tudjunk mit kezdeni! Nem kár a befektetett energiáért, hiszen kellő aktivitás esetén erről az egyetemről belsőben meggazdagodva is ki lehet kerülni a négy-öt év után.* Ehhez persze nem elég az órák passzív végigücsörgése, a tananyag száraz bemagolása. Nem is lehet elég! Pedig sajnos az oktatás rendszere megengedi az ilyen életmódot is, és túl gyakori ez még a mi politikus arculatú egyetemünkön is.

4. Nem véletlenül burjánzottak el egyetemünkön a sokat vitatott *„másodlagos közösségek", amelyek a hasznos és fontos közösségelekvés ritka lehetőségének megadása mellett a közös érdeklődés,* közös célok, *közös munka, közös hülyéskedések élményét is megadják. A Közgazdász szobácskáiban* is *néha már túl nagyvilági az élet,* hogy szinte dolgozni sem lehet már a jövés-menéstől, vitatkozástól, tervezgetéstől, játéktól. *Dolgozni* sajnos — bár inkább csak lapzárta előtt muszáj, viszont *együtt lenni, zsibongani, egymás cikkeit olvasni a „szeriben", kilenctől-tiztől, három-négyig egymásnak adni a kilincset, kinek-kinek lyukas vagy fölösnek vélt órái szerint, nagyon jó.* És nagyon *jó volt együtt lemenni Krakkóba, meg Erdélybe* — ahogy a klubosoknak is bizonnyal Prágába —, és *jó teniszpartnerre, barátra, sőt barátnőre lelni itt* — jó annak, akinek ez hiányzik. És valami talán mindenkinek hiányzik.

5. Itt *sok mindenbe belekóstolhatunk* az újságirás, *az újságfényképezés örömeibe — még a pénzbe is,* nagyon kósza honoráriumok formájában. És ha valaki mégis letér a talán már a felvételikor sem görcsösen áhított közgazdász pályáról, itt *tudásalapot kaphat az újságírás szakmájához.* A tv-ből is ismert Avar Jánostól a rádióból Domány Andráson át az Ifjúsági Magazinos Sebők Jánosig nagyon sokan kezdték itt diákként az újságírást.

6. *A Közgazdász* hajdani állandó és *alkalmi cikkíróiból többnyire furcsamód közgazdász lett.* (Vagy éppen dramaturg, mint Morocsányi Géza.). *De ha más hasznuk nem is lett volna a felhőtlen újságíróskodó évekből: egy-egy levél, jelentés, szakcikk vagy disszertáció megfogalmazása gyerekjáték lett nekik.*

7. Szűkös lehetőségeinken belül megpróbálunk érdekesek és őszinték lenni. *Nyolcadik oldalunkon* — talán te is ott kezded az olvasást — *általában humort és színes cikkeket találsz — volt már riport Faragó Tonoról* éppúgy, mint *Bujtor Istvánról*, aki egyébként közgázos volt. *A hatodikon az egyetem és a nagyvilág kulturális életének töredéke* csapódik le, de találsz itt hallgatóink verseiből is — ha behozzák és jók. *A Látókör* című sorozat *a friss folyóiratok* — a Mozgó Világtól a Társadalmi Szemléig — *legérdekesebb*, legtöbbször nagyon is politikus *anyagaiból bátran tallóz* — hiszen nem olvashat mindenki minden lapot. *A szakmai jellegű cikkeket leginkább a második oldalra szánjuk*, tavaly például *Bihari Mihály politológus nyilatkozata demokráciáról és diktatúráról*, érvényesítésről és szervezeteinkről *országos vihart kavart. Politikai rovatunk tavaly többek közt a KISZ-vitával jelentkezett*, igen kemény hangvételben. Szóval *reméljük, mindenki talál egyre fejlődő ízléséhez való cikket.*

★

Lehet, hogy sok mindent kifelejtettem.

Mi a véleményed, nem túl célzatos-e azzal zárni, hogy szerkesztőségünket a III. emelet 381-ben találhatod?

És hogy lapunk kéthetente csütörtökön a főbejárat melletti kisasztalkán jelenik meg, de a szerkesztőségben elő is fizethető?

Mindenesetre, akár elsős vagy, akár nem, *ne véssz el* az egyetemi oktatás mindennapi monotonitásában. Ebben, ha akarod, megpróbálunk segíteni.

B. KISS

— Mi is megjöttünk, kezdődhet a tanév!

Egy korosztály megméretett

Évről évre visszatérő témánk a felvételi vizsga. Az ember — ha már arra adta a fejét, hogy beszámol róla idén is — gondolkodóba esik, mi újat is írhatna, mi olyat örökíthetne meg, amit eddig még soha senki. Egyáltalán, miféle átfogóbb következtetésekre lehet jutni egy ilyen vizsgaperiódus után? Voltaképpen arra, hogy megméretik egy korosztály, pontosabban annak egy rétege. S ez az, ami egyfajta izgalommal, érdeklődéssel tölti el az embert, legyen tanár, újságíró, vagy bárki más. S ez az, ami miatt minden évben új, más a felvételi vizsga. Hiszen a feltételek, a körülmények jóformán változatlanok, noha némi módosításokra olykor sor kerül is. Mindennek ellenére azért merész vállalkozás volna messzemenő következtetéseket levonni egy korosztályról ilyen alkalmakkor. De egy bizonyos kép azért csak kialakul.

Milyenek is? Legelébb, amit felmérhet az ember, az a megjelenésük, fellépésük, határozottságuk, vagy éppen bizonytalanságuk. A kiállásuk. Egyenestartásúak és görbék, magabiztosak és elanyátlanodók, „laza csuklójúak" és izzadó tenyerűek, szókeresők és szókimondók, tankönyvekben gondolkodók és mindent mindennel egybevetők. Szóval különbözőek, mindenfélék. Vizsgázók.

S mit tudnak, mi érdekli őket? Nem biztos, hogy valódi értékeik megismerésére a felvételi a legalkalmasabb. Persze valami azért kiderül. Tudnak számolni (bizonyos dolgokkal), de olykor még hadilábon állnak a differenciálással (némely vonatkozásban), tisztában vannak a tervezés fontosságával, ám néha ők is (el)úsznak az ár-ral. Ismerik Szeged történelmét, Afrikába helyezik Nicaraguát, meghatározzák a fasizmust, de külön kérésre sem a saját szavaikkal, ismerik a két világháború közötti Magyarországot, azt mondják, jelenleg a IV. ötéves terven munkálkodunk, „hírhedt Horthyt" említenek után, s ismert közgazdasági szaklapnak titulálják a Közgazdászt, olvasnak szakirodalmat, szavuk elakad, ha magyar közgazdászt kell megnevezniük.

A történelmi tudatuk? Hézagos. Aktuális politikai ismeretük? Naprakész — a vizsga napjára, legtöbbjüknél. Olvasottságuk? Ilyen is, olyan is. Hírlapszintű, alkalmasint Valóság-hű. Műveltségük, érdeklődési körük? Élnek-halnak az Edda Művekért, mindenük a jazz, átszellemülten mesélnek legszebb szerelmes regényükről, a megsiratott hősnőről, a kemény krimiről, és okos érvekkel elemzik, bírálják Nagy László költészetét, egyes verseit, válogatottban sportolnak és elhúzzák a szájukat, ha sportról esik szó, szeretik a természetet, a romantikát, csak a nagyvárosi forgatagban érzik jól magukat. Hivatástudatuk? Határozottak és majd-csak-lesz-valahogy alapállásúak. Tanulmányt írnak a neves Hűtőgépgyár történetéről, nem jönnek el a szóbelire. Tősgyökeres pesti létükre nem átallnak agrár szakra jelentkezni, s fogadkozni, hogy csak vidékre mennek majd dolgozni, ha nem veszik fel őket, munkát keresnek (pontosabban pénzt, sok pénzt szeretnének), s többet nem is próbálkoznak az egyetemmel.

Tizennyolc évesek.

Szeretem ezt a korosztályt. De vajon ismerem-e? Látom, hallom, érzem őket. Az utcán, az irodalmi-művészeti versenyeken, a beat-koncerteken, a táborokban, a sportvetélkedőkön, a középiskolai újságok lapjaiban, a felvételin. Mindenütt. Egyre több helyen. Tele vannak ambícióval, nyitottak, fogékonyak.

Milyennek látják őket középiskolai tanáraik, ismerik-e, jól ismerik-e őket? Ez részben kiderül a jellemzésekből. Kevés az őszinte szó, vagy legalábbis, amit annak hihetnénk. Ami van, mosolyt fakaszt. „Jól fejlett, magas; idegrendszerének teherbíróképessége erős. Öltözködése divatos, ízléses, de sosem hivalkodó". Azért mélyebb ismereteket is sugallnak. „Szépen, ügyesen rajzol. Legjobban a történelmet és a fizikát kedveli, közgazdász szeretne lenni. Felfogása viszonylag lassú, de alapos." Sőt lenyűgözően sokat tudnak a tanítványról. „Főleg édesanyjával identifikál, affektív szektora stabil, ideatív szektorában a boldogságot keresi, de ezt nem a kispolgári életvitelben látja."

Ezek hát ők. Tizennyolc évesek. Felvételizők. Leendő értelmiségiek. Egy korosztály. Egy réteg. Megmérettek. Jó néhányan közülük itt vannak már az egyetemen.

Borsi László

Egyetemi KRESZ

Kivel tegeződhetsz? • Hányszor lehet uvézni? Mire jó az este?

Azt már bizonyára tapasztaltad, hogy *az épület* maga elég *roskatag.* Elkeseredni ezért kár, ez van, s a közeljövőben *még további költözködés, felfordulás is várható* a rekonstrukció folyamán. Csak első látásra tűnnek a folyosók kusza labirintusnak, rövid idő múlva kiigazodsz bennük. Rögtön a *bejáratnál balra* találod majd csütörtökönként *a Közgazdász legfrissebb számait,* s itt juthatsz hozzá minden héten *a Klub Közlönyhöz* is, amelyben a klub műsorairól is olvashatsz. A *menza* jobbra van *a pincében,* pénzért és jegyekért egyaránt ebédelhetsz. A *közönségszervezést a földszinten találhatod.* Itt is mindent megkapsz, sőt magad is rendelhetsz színház- és koncertjegyet. Ha dolgozni akarsz ebben a lelkes gárdában, örömmel fogadnak majd. A félemeleten *a zsibongóban egész nap zajlik az élet,* itt vannak az *elsős csoportok üzenőfüzetei is.* Tanulni nem lehet a nagy zajban, de reggelizni, csoportmegbeszélést tartani remekül. Kártyázni tilos!

A tanulás alkotmánya

Ha az épületben eligazodsz, ez már valami, de a lényeg ezután következik: az, hogy a kínálkozó lehetőségekkel élni tudj, ismerd jogaidat, és teljesítsd, amit várnak tőled. Első és legfontosabb természetesen a tanulás. Beiratkozáskor valamennyien kézhez kapjátok az egyetem tanulmányi és vizsgaszabályzatát, amely a tanulás alkotmánya. Fontos, bár nem túl szórakoztató olvasmány, azért néhány dologra felhívom a figyelmedet.

Örök kérdés, néhány esetben vita forrása, hogy *kötelező-e az előadások látogatása,* lehet-e ezt ellenőrizni, hogyan, s mennyiben számít bele az előadások anyaga a vizsgába. Nos, a szabályzat diplomatikusan azt írja, hogy *„az előadás anyagát a gyakorlati és a szemináriumi foglalkozásokon, valamint a vizsgán számon kell kérni,* függetlenül attól, *hogy a hallgató látogatta-e az előadást..."* Ebből az is látszik, hogy *az előadásokra járni ajánlatos,* bár alig hiszem, hogy ez az intelem versengeni képes az évről évre hagyományozódó véleményekkel arról, hogy mire érdemes járni, és mire nem. Ha érdekel, beülhetsz a felsősök előadásaira is, talán segít majd a szakválasztásban, ha némi fogalmad van arról, hol, mit tanítanak.

Ha 3 igazolatlanod van

A gyakorlatokon való részvétel azonban vita nélkül kötelező, a harmadik igazolatlan hiányzás már veszélyezteti a félév végi aláírást. Ezt pedig nem érdemes kockáztatni, mert a vizsgaidőszak amúgy sem fenékig tejföl, kár önként nehezíteni. *Lesznek* aztán *röpdolgozatok, házi dolgozatok, felmérő dolgozatok, beszámolók, zárthelyik,* amelyek, ha összesűrűsödnek, igencsak megizzasztanak majd.

Bizonyára jó néhány meglepetést hoz majd *a gyakorlatvezetőkkel* való első találkozás. Emlékszem, mi két oktatónkról hittük majdnem egy egész napig, hogy csoporttársaink, úgy közénk illettek. Aztán egyikükről kiderült, hogy doktori címe is van már, másikukról, hogy egyik kollégiumunk igazgatója. Általában *a tegeződés szokásos, de ez természetesen az oktatók és a csoport megállapodásától függ.* Minden remény megvan a jó kapcsolatra, de a komoly munka idején nincs helye a haverkodásnak. Nem mindenhol van foganatja annak az intelemnek, hogy *a belépő oktatót felállással tisztelje meg a csoport,* és hogy a folyósókon is illik megismerni a tanárokat, netán köszönni is lehet nekik. Úgy hiszem, ezekben a dolgokban nem érdemes módot adni a negatív véleményalkotásra.

A szüreten bizonyára megismeritek *patronáló tanáraitokat és instruktoraitokat, ők azon fáradoznak majd, hogy beilleszkedésetek az egyetem életformájába, közösségébe minél gyorsabb és kellemesebb legyen.* Ők fognak majd segíteni abban is, hogy igazán jó, az eddigi tanulmányaidnak, jövendő elképzeléseidnek megfelelő proszemináriumot választhass. Ez azért is nagyon fontos, mert itt kerülsz először választás elé a jövendő szakmai fejlődéseddel kapcsolatban.

A tanév *első féléve december közepéig tart,* ettől kezdve a vizsgákat kell majd letenni. A tanszékeknek *a vizsganapokat a vizsgaidőszak megkezdése előtt hat héttel kell meghirdetniük,* s a csoportfelelősök nevezik a jelentkezőket az egyes napokra. A tavalyi évben az elsősök sérelmezték, hogy a vizsgaidőszak összeállítása olyan szerencsétlen volt számukra, hogy alig volt mód a vizsgák ismétlésére. Ha ez az idén is előadódna, úgy a KISZ-érdekvédelmisekhez lehet fordulni, akik a dékánoktól kérhetik a napok megváltoztatását.

Igen-nem a hirdetőtáblán

A közgázon nem általános, hogy a diákok beüljenek egymás vizsgáira, pedig minden szóbeli vizsga nyilvános, és jó tapasztalatokat lehet szerezni a tételekről, a várható kérdésekről, a vizsgáztatóról egyaránt, s ez különösen az elsősöknek lehet hasznos. *Lesznek írásbeli vizsgák is, ezek eredményéről a tanszéki hirdetőtáblán értesítik a vizsgázókat.* Az analízis jegyre való várakozás, vagy a földrajz tanszék folyosóján töltött órák bizonyára sokáig emlékezetesek maradnak majd. Ha a kapott érdemjegy nagy meglepetést okoz, mód van arra, hogy betekints a dolgozatba. A javítók azonban nagyon ritkán tévednek, s a pontokon való alkudozás nem szokott eredményes lenni, nem is kellemes dolog, jobb elkerülni. Előfordulhat majd azokkal is, akik a középiskolában a legjobbak voltak, hogy egy-egy vizsgán nem sikerül elsőre túljutniuk. Nem túl szerencsés, ha az újság hasábjain azt tanácsolom, ebből nem kell túl nagy ügyet csinálni, de visszaemlékszem arra, hogy amikor életem első egyetemi vizsgáján, legjobb tárgyamból, az analízisből kirúgtak, bele akartam halni, de legalábbis ki akartam iratkozni, aztán egy hét múlva, minden mindegy alapon ötösre mentem az uv-n. Ha ilyesmi megtörténik, nem szabad pánikba esni, hazautazni és a szülőket feleslegesen idegesíteni, jobb a csoporttársakkal maradni, ott vannak hasonló sorsúak, együtt könnyebb a búsulás és az anyag alapos átnézése is. Egy tárgyból egy félévben kétszer lehet uvézni és ez legfeljebb a vizsgatárgyak feléből fordulhat elő. *Van olyan rendszabály is, hogy az első félévben legfeljebb tíz uv-t lehet összeszedni,* de a világért sem akarom az ördögöt a falra festeni, úgyhogy ezt hagyjuk is. Még csak annyit, hogy *végső veszély esetén az egyetemi tanulmányok alatt egyszer évhalasztás, félévismétlés is kérhető.*

Nagy a kínálat, kevés az idő

Az elsősök *órarendje nem túl jó,* egy héten *háromszor is este 6-ig vannak az órák.* Így nem lesz könnyű a maradék időt megosztani az órákra való készülés, az önművelés és a szórakozás között, annál is inkább, mivel bőséges kínálat zúdul majd a nyakatokba. A *Közgáz Klub október 4-én,* a szüretek után nyit majd, de addig sem pang az élet. Már előtte *jelentkezhetsz képzőművészkörbe, a néptánc-csoportba, az énekkarba, a sportszakosztályokba.* Szívesen fogadnak majd a *Középiskolások Politikai Vitakör csoportjában, a Studium Generalében, a Marxista Diákakadémiában, a Közgazdászhallgatók Nemzetközi Szövetségének közgázos csapatában,* vagy a *Közgazdász szerkesztőségében* is, ha ezek közül választasz. De a klubban is találhatsz érdeklődésednek megfelelő hasznos munkát a szervezők között: *a dzsesszklubban, az irodalmi körnél, polvaxosok* között, a *vállalatvezetők klubjában, a politológia körben,* a *szombati bulik rendezői között.* Érdemes belefogni valamibe, jó társaságot, értelmes elfoglaltságot találsz, arról nem is beszélve, hogy ezek a fórumok az egyetemi közélet színterei is. Ne tarts attól, hogy ez a tanulás rovására megy, napi egy-egy órát úgyis ellógnál, s itt sok olyan tanácshoz is juthatsz a tanulással kapcsolatban, ami megkönnyíti a dolgodat.

Az eddig elmondottak nem lényegtelenek ahhoz, hogy megtaláld a helyed az épületekben, a diákok között, és az egyetemi közéletben. Hogy ez miként sikerül majd, döntően elképzeléseiden, szándékaidon múlik.

mg

Ez a vizsga az egyetem kapuja

Utólag úgy tűnik, hogy az idei felvételin a történelem volt a helyosztó tantárgy. Matematikából mindenki gyakorolta a példamegoldást, s a felkészültség meghatározta, ki, mire képes. A történelem teszt meglepetést okozott, s ez sokaknak igen keresű meglepetés volt, ebből adódóan a megszerzett pontszámok általában jócskán alatta maradtak a gimnáziumi érdemjegyeknek.

Talán ezért is volt külön öröm, hogy az egyik bizottságnál történelemből egy számomra eddig ismeretlen módszerrel szóbeliztek a diákok. Nem húztak tételt, nem a legkevesebb korszakukról beszéltek, még csak nem is az írásbelin elkövetett hibáikat kellett kijavítaniuk. A tananyagból kaptak kérdéseket, csak nem az eddig megszokott módon.

Egy lány jellemzésében az áll, hogy jó kalkulációs képessége van, jól tud beosztani (gondolom pénzt, időt, ilyesmit). Ebből adódik a kérdéskör: beszéljen arról, hogy a társadalom egyes meghatározott rétegeiben élőknek milyen esélyeik voltak a kalkulálásra Magyarországon, például 1815-ben, 1848-ban, 1919-ben, 1929-33-ban és miért. Ebben a kérdésben nemcsak az a szokatlan, hogy nem követi szigorúan a középiskolás anyag tárgyalását, hanem az is, hogy bizonyos események történelmi ismeretét megkívánja a válasz, ugyanakkor a gazdaságtörténeti háttér, a közgazdasági hajlam után is tapogatózik. Van, aki egy-egy korban egymás mellett élő területek, kultúrák országok bemutatását kapja feladatul, van akinek egy-egy város vagy állam jelentőségét kell bemutatnia a történelem különböző korszakaiban.

Ezek a kérdések váratlanul érik a felvételizőket, zavarba jönnek és tisztelet a kivételnek, nincsenek abban az állapotban, hogy ésszerűen gondolkodjanak, vagy céltudatosan emlékezzenek a megtanult anyagra. A többség a barátságos segítő kérdésekre, a gondolkodásra bátorító biztatásra megnyugszik, de látszik rajtuk kifelé menet, hogy nem tudják a teljesítményüket megítélni, s ez bizonytalanná teszi őket.

Érkezik egy fizikus csemete, neki a nagy fizikusokat kell térben és időben elhelyeznie. A régiekkel nincs is különösebb baj, de Werhner von Braunnal nem tud mit kezdeni. Van olyan feladat, hogy elhangzik néhány országnév, s az a kérdés, mi fűzi őket össze. A bizottság többi tagja is töri a fejét, a helyes válasz nem is olyan könnyű. Például: Anglia, Norvégia, Belgium (mindahány tagja az Európai Gazdasági Közösségnek), Anglia, Spanyolország, Svédország (mindegyik királyság), Ausztria, NSZK (mindkettő szövetségi köztársaság, kormányzó pártja a szociáldemokrata) stb.

Nem könnyebb feladat az sem, ha híres történelmi személyiségek birtokszerzésének vagy birtokvesztésének okára, módjára kell a jelöltnek rájönnie, vagy a magyar tanácsok történetét kell összehoznia.

Emellett szükség esetén természetesen hagyományos kérdések is sorra kerültek a szóbeli során. Ez a módszer nagyon igénybe veszi a kérdező oktatót is, hiszen egy-egy kérdésre általában több helyes válasz is elképzelhető, s szerencsés esetben párbeszéd vagy vita is kialakul, ha eltérőek az álláspontok. Nyilván voltak a felvételizők között olyanok, akik jobban örültek volna a tételhúzásos, elmondós vizsgának.

Pedig ez a vizsga ilyen formában valóban az egyetem kapuja, sejteti, hogy ez valami más, nehezebb, de izgalmasabb is, mint a középiskola. Ezért tartom különösen értékesnek ezt a vállalkozást.

M. G.

Bemelegítés a félév előtt

Mit várnak az elsősöktől?

(Folytatás az 1. oldalról)

— Hány évismétlő van egy évben?

Akiknek kétszer kell

— Nem egyforma az évenkénti kiesés. De sajnos, most már tavaly és tavalyelőtt is az első félévben az évfolyam 8—10 százaléka félévismétlésre kényszerült.

— Meghatározó-e az egyetemi tanulmányi munkában a felvettek ponteredménye?

— A nagy többségnél igen. A viszonylag magas pontszámmal, jó középiskolai eredménnyel érkezett hallgatók továbbra is jó tanulók maradnak, de ez nem törvényszerű. Vannak olyan hallgatók, akik szép eredménnyel jönnek, de az egyetemi számonkérési mód mellett elengedik magukat. Az első hónapban nem tanulnak, csak közvetlenül a vizsgák előtt, s ez bizony félévismétléshez vezet.

Sok esetben előfordul, hogy az alacsony pontszámmal, fellebbezés útján bekerülő hallgató az átélt izgalmak hatása alatt sokkal komolyabban kezdi a munkát és így a vizsgán nincsenek nehézségei. Különösen a fiúk figyelmét szeretném felhívni arra, hogy a katonaság utáni nagy szabadság élvezetével ne engedjék el magukat, hanem kezdjenek már szeptemberben hozzá a tanuláshoz. Érdemes megszívlelni a tanácsot, mert sajnos már olyan eset is előfordult, hogy valaki 19 ponttal is kibukott az egyetemről.

— A rendszeres tanulás rendszeres óralátogatást is feltételez. Mi ebben a kérdésben a dékánhelyettes tapasztalata a gólyák magatartásáról?

— Óralátogatásaim sokszor sok mindenre választ adnak. Általában rendszeresen látogatottak az előadások, különösen az első félévben. Ez viszont nem jelenti azt, hogy a diákok a fizikai jelenléten túl is ott lennének az órán. Gyakran elkésnek, az előadás alatt mással foglalkoznak és így nincs meg a kurzus kellő hatékonysága.

Ha nincs tankönyv?

De voltak problémák természetesen az előadókat illetően is. Ezeken azonban éppen az óralátogatások tapasztalata alapján igyekeztünk változtatni. Sőt, hogy a leghatékonyabb oktatást biztosítsuk, az első évben, az állami vezetés felkérte a tanszékeket arra, hogy lehetőleg a legjobb előadójukat küldjék az előadások megtartására, a leggyakorlottabb oktatóikat bízzák meg a szemináriumok vezetésével.

Fontos, hogy az előadásokat rendszeresen látogassák a diákok, mert hiányok, fennakadások lehetnek az írott tananyagok ellátásában. Ha nincs tankönyv, a hallgatók csak a saját kézzel írt jegyzetükből tudnak felkészülni a vizsgákra. Idén új tankönyv készül politikai gazdaságtanból. Elképzelhető, hogy nem jelenik meg a kitűzött határidőre, ezért feltétlenül ajánlatos előadásokra járni és ott jegyzetelni.

— Hogyan segíti az állami vezetés az évfolyamon a közösségek kialakulását?

— Részben az állami csoportokkal. Ezeket nagyon tudatosan állítjuk össze. Az eddigi eredmények alapján jó és gyenge tanulók egyaránt kerülnek a csoportba. Törekszünk a budapesti—vidéki, a fiú—lány, a kollégista és a kint lakók helyes arányának kialakítására. A csoportok között arányosan osztjuk szét azt a húsz SZET-es hallgatót, akik a fizikai munka mellől jöttek az egyetemre tanulni. Érett gondolkodásukkal jó hatást gyakorolhatnak a fiatalabbakra. Nem könnyű a SZET-esek helyzete, noha az oktatók szívesen lennének segítségükre, de a konzultációkat nem mindig veszik igénybe. Remélhetőleg a mostani SZET-esek ezen is változtatnak — a saját érdekükben.

Mindig van az évfolyamon 30—40 külföldi hallgató is. Messziről jöttek, Ausztráliát kivéve, a világ minden tájáról. Nyelvi nehézségeiken úgy segítünk, hogy az első évfolyamon kiscsoportos oktatásban részesülnek, de a következő évben, már a rendes állami csoportba beolvadva kell tanulniuk. Megpróbáljuk őket segíteni, de nekik is mindent meg kell tenni, hogy helytálljanak.

— Sok a vidéki hallgató idén is, s mint minden évben nagy gondot jelent a kollégiumi elhelyezésük.

100 gyerek albérletet keres

— A vidékiek csak egy részének tudtunk a kollégiumban helyet biztosítani, méghozzá az alacsony jövedelmű szülők gyermekeinek. Idén több mint száz hallgató kérését kellett elutasítani, akiknek ez rettentő nagy gondot jelent. Zömében nem ismerik a fővárost és nincsenek budapesti kapcsolataik. Lakást kell szerezniük. Az újságban hirdetett albérletek nagyon drágák és az sem mindegy a szülőknek, hogy hová kerül a gyerekük. Előfordul, hogy az albérlet kapcsán olyan környezetbe csöppennek, ami nem a tanulásra ösztönzi őket. Hódolnak a szabad életformának és mellőzik a tanulást. Ilyen esetben elkerülhetetlenül megtörténik a baj. Persze a kollégistáknál is előfordulhat hasonló eset, hiszen ott sem optimális a helyzet. Az egyetem Ráday utcai kollégiumát renoválják, így bérleményben helyezik el a kollégistákat Törökbálinton, ami napi kétórás utazást jelent. Bár szép helyen van, de kollégium helyett itt csupán négyágyas lakószobákat kapnak a diákok, tanulószoba és társalgó nélkül, ahol a kollégiumi életforma ilyen körülmények között csak nagyon nehezen tud kialakulni. A szobákban mindenki éli a maga életét, tekintet nélkül a másikra, és ilyen körülmények között csak fegyelmezetten, nagy akaraterővel lehet helytállni a tanulásban.

— Milyen az elsősök társadalompolitikai érdeklődése általában?

— A bekerült hallgatók egy része előtt még nemigen ismert a közgazdász pálya. Az oktatók feladata felkelteni érdeklődésüket, megszerettetni a társadalomtudományi ismereteket. A hallgatók legtöbbje csak a külkeres pályáról hallott, pedig nem mindenkiből lesz külkereskedő. Nekünk nevelőknek kell perspektívát adni, a közgazdászképzés valamelyik ága felé orientálni a gyerekeket, amit majd szívesen csinálnak gyakorló közgazdászként.

— Sokéves tapasztalata alapján, milyennek tartja a mostanában hozzánk került elsősöket?

— Míg a korábbi években több olyan hallgatónk volt, akinek nagy volt az önállósága, mostanában jóval kevesebb ezeknek a száma. Ez talán abból fakad, hogy a szülők zöme ifjú korában nehéz éveket élt át, éppen ezért a saját gyerekének, amit csak lehet mindent meg akar adni. Az első egyetemi év az az időszak, amikor erre már nem képesek a szülők és így rákényszerülnek a hallgatók az önállóságra.

Nagy az igazságérzetük

Ki kell emelni, hogy nagyon jó az igazságérzetük. És ez feltétlenül egészséges társadalmi vonás. De egy kicsit önzők. Ezt mutatja, hogy a közösségi munkában kisebb aktivitással vesznek részt, mint korábban. Egy részük egyéni programjait sokszor a közösségi programok elé helyezi, és ez nem a legjobb vonás.

— Milyen elfoglaltságot jelent a dékánhelyettesnek az első évfolyam irányítása?

— Itt a létszám 450—500 között változik évek óta, de mire a szakosodásra kerül a sor, majdnem mindenkivel sikerül megismerkednem. Egyébként azért vagyok itt, hogy bárki, bármilyen ügyben megkeressen. Sajnos, sok az olyan gyerek, akinek családi problémái vannak, aminek a vetülete itt is és a hallgatónál is érezteti a hatását.

Fontos, hogy jó kapcsolat legyen a hallgatók és köztem, mert bármilyen problémájuk van, ha menet közben jelzik, általában tudunk rajta segíteni. Az oktatás során felmerült problémák orvoslása, elsősorban az előadóra tartozik. Amennyiben ő nem teszi meg a szükséges lépést, az előadó tanszékvezetője az illetékes az ügy elbírálásában, vagy a hiba (esetleg vélt hiba) kijavításában. De ha a konfliktus így sem szűnik meg, akkor mindig az állami vezetésnek kell közbelépni és megkeresni a megoldást. Ebben természetesen segíti a munkámat a felsőbb állami vezetés, illetve a pártszervezet.

Nem mindig könnyű ezekben az ügyekben segíteni, de ha azt látja az ember, hogy a megoldás nyomán egy diák megtalálta a helyét, jól érzi magát, élvezi amit csinál, akkor nem volt hiábavaló.

Szeretem ezt a munkát, szívesen csinálom. Tanítottam valamikor középiskolában és itt az egyetemen is nagyon szeretek oktatni, gyerekek között lenni. Ezért is vállaltam az elsőéves dékánhelyettesi megbízást, mert ez örömet is jelent nekem, nemcsak munkát.

H. E.

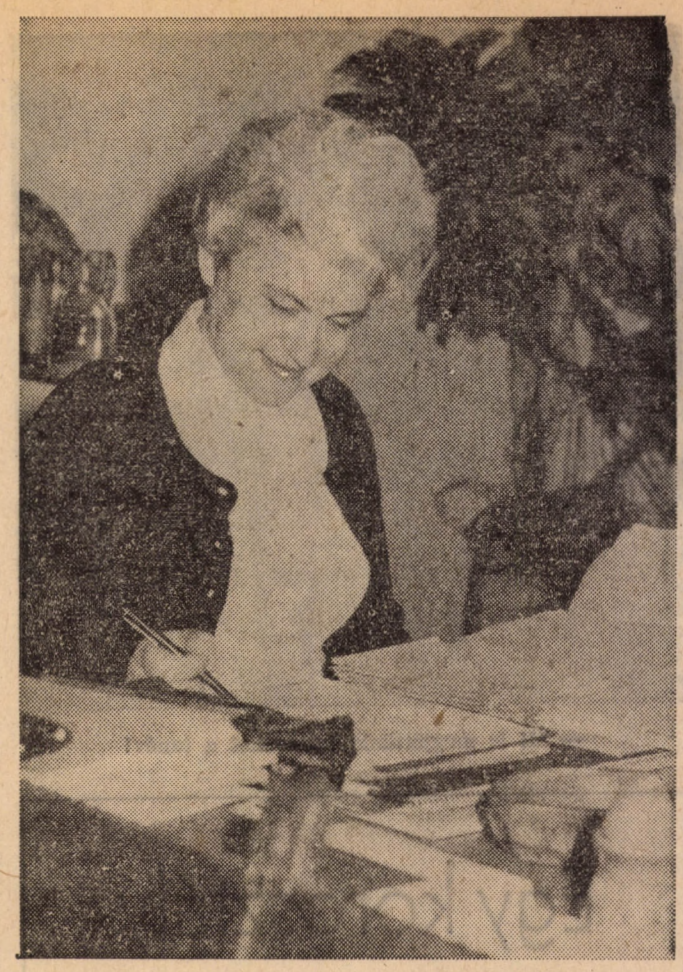

Dr. Halmai Erzsébet dékánhelyettes

„Szép nyári nap"

Neked szól a gitár...

Fotó: Simonyi Tamás

Akik egy nyáron át tárgyaltak...

Közeledés, vagy távolodás? Konfliktus, vagy párbeszéd? Enyhülés, vagy feszültség?... Mindennapi közérzetünket döntően befolyásoló kérdések ezek. Akár „politizál" valaki, akár nem. Mert nem igaz az, hogy az embereket nem érdekli, ha rosszabbul élnek, mivel nőnek (kell hogy nőjenek!) a védelmi katonai kiadások. Hogy nem érdekli őket egy nyugati útlevél megszerzésének a sorsa. Nem igaz, hogy közömbösek az atomháborúval szemben... Vajon „visszafelé" haladva, az atombombától a különböző politikusok tárgyalásáig, hol az a pont, ahonnan már érdektelenné válnak számukra az újságok hírei? Ahol nekik már csak sok „süket duma" egy Szadat—Begin találkozóról kiadott közlemény?... Hol a határ az ösztönös politizálás és a tudatos legyintés között?

Csúcstalálkozók nyara

Túlfeszített légkörű világban élünk. Nem új dolog ez, több mint harmincéves — bár sokak szerint egyidős a történelemmel, csak éppen Hirosima óta megnőtt a dolgok tétje. Időnként persze lazul az abroncs (mint a helsinki nagy fellélegzés idején) de aztán megint csak sokasodnak a felhők. Embargók és fegyverkezések, SALT II. és eurorakéták, megannyi gyújtópont — volt miről tárgyalni idén nyáron is.

Igen, a politikában (világpolitikában) régen háttérbe szorult a „szezonalitás" ábrándja. A világ ügyeinek intézését nem lehet szeptemberig félre rakni, mint egy félbehagyott ruhát, vagy egy megunt kaptafát. Találkozók sora jelzi ezt: a velencei hivatalos „csúcs" nyugaton, majd a krími találkozók sora a szocialista táborban. Régi, évek óta élő gyakorlat ez: a szocialista országok vezetői szabadságukat, pihenésüket is gyakran arra használják, hogy álláspontjaikat egyeztessék, a kényes kérdéseket megvitassák. Mint a bolgár tengerparton, ahol a nyugati és a közel-keleti kommunista vezetők (a francia, a portugál, a szíriai és még több más KP első-titkára) találkoztak —, fogadta őket Todor Zsivkov, a bolgár államtanács elnöke is.

A két tábor *közötti* párbeszédet pedig ez alkalommal a Brezsnyev—Schmidt randevú biztosította. Az érvek, vélemények, újabb elképzelések nem szabad, hogy csak az egyik körön belül maradjanak, folyamatosan tudatni kell azt a másikkal is.

Közeledés, vagy távolodás? Fegyverkezés vagy enyhülés? Szovjetunió ismét javasolja; kezdjenek tárgyalást a középhatótávolságú nukleáris rakétákról. Kelet kezet nyújt. És Schmidt nem tart lehetetlennek egy ilyen tárgyalást. Vajon Schmidt mennyire jelenti egyúttal nyugatot is?...

„Majd a választás után"...

Nyugat nemcsak a brit szigetekig tart — tovább is, hiszen az igazán döntő az, ami az óceánon túl történik. Amerika pedig egyre inkább befelé fordul, mint a sarki illatszeres, amikor kirakják a táblát: „Leltározunk, ne zavarjanak!" Kissé luxusnak tűnik az effajta több hónapos leltár. Különösen ha egy világhatalomról van szó, akinek minden lépése súlyos befolyással lehet a világpolitikára — az emberiség sorsára. Egyike azoknak, aki még ma is kezében tartja a világ gazdaságának jelentős részét, s akinek a keze közel van azokhoz a bizonyos indítógombokhoz... S most ő mégis „választ", hatalmas több fordulós össznépi show-műsort rendez Carter, Reagan és Anderson között. S ha kívülről mindenféle tárgyalásokkal zavarják, csak legyint: „majd a választások után"...

Egy biztos: a „show" eddig papírforma szerint haladt, a műsor mégis egyre kevesebbeknek tetszik. Kevesen hiszik, hogy Anderson tényleg igazán labdába rúghat majd, azt viszont egyre többen fájlalják, hogy egy többszáz milliós nemzet számára nem létezik(?) más alternatíva Carteren és Reagan-en kívül ...

De hát ez végül is — „magánügy"...(?)

Nyáron sem egyszerű

Tehát akkor közeledés, vagy távolodás? Sok millió aggódó hang kérdezi ezt. És közben mennyi neuralgikus pont!

Olaszország, ahol egy tehetetlen kormányapparátus szemléli az ország gazdaságának a szétzilálását, a további eladósodást, a déli országrész nyomorát, a fasiszta bandák értelmetlen vérfürdőjét. (Igen... Bologna. Már 84 a halálos áldozatok száma. Vajon kinek a javát kívánták a bombát elhelyező kezek? Egy biztos: a tekintélyuralmi rendszerek, a fasiszta diktatúrák nem arról híresek, hogy ők az enyhülés bajnokai... Mégis nő a számuk! A tragikus chilei fordulatnak újabb és újabb követői vannak: előbb Bolívia, aztán Dél-Korea, és ki tudja, merre tart Salvador, vagy éppen Törökország?...)

És megoldódik-e egyhamar az iráni konfliktus? Rendeződik-e a belső helyzet, rendeződik-e a sah vagyonának ügye, megoldódik-e végre az amerikai túszok sorsa? Vagy marad minden robbanásveszélyben, esetleg egy újabb amerikai kalandor-akcióra várva?

És Közel-Kelet? Jeruzsálem — ez is most nyáron történt — mint Izrael teljes jogú fővárosa! Egyszerű, jószándékú zsidók ezreit nacionalizmussal, bibliai múlttal, és cionizmussal fűtik, bebeszélve nekik, hogy Izraelnek „tényleg" évezredes joga van Jeruzsálemhez. Az arab államok pedig — teljes joggal — szakítást ígérnek mindazoknak, akik ezt elfogadják —, no lám, a Biztonsági Tanács szavazásán még az USA is csak tartózkodott... Olaj a tűzre ez is, aligha a párbeszédet szolgálja.

Mennyi nyitott kérdés, mennyi félbe nem hagyható „ruhadarab" (kaptafa...), ami nincs tekintettel a nyárra, ami megoldást követel (mint Lengyelországban a minél gyorsabb megegyezés a munkásokkal, és persze konkrét intézkedések a konfliktus gazdasági gyökereinek felszámolására), mert hosszú távon többet veszíthetünk vele, mint egy nyarat. Még tombolt az augusztusi napsütés, amikor az ENSZ-ben már összeült a fejlődő országok ezernyi gondját tárgyaló rendkívüli ülésszak. Messze vannak tőlünk? Lehet. De vajon meddig bírja a földgolyó, az emberiség maga, hogy közösségének több mint a fele gazdaságilag hátrányos helyzetben van, alultáplált, vagy netán éhezik? A robbanásig kell várni, vagy inkább ezt is szőjük be a párbeszédbe? A józan ész az utóbbira szavaz.

Munkával telt hát ez a nyár is, mint a politikában mindegyik. A történelem nem ismer évszakokat. És vajon mi kell ahhoz, hogy az emberek (lehetőleg minden ember!) ne csak az atombomba rémére kapják fel a fejüket. Hanem arra is, ami „előtte" van (és remélhetőleg marad is!), a „sok süket dumára", a tárgyalásokra, a hétköznapi „politizálásra", ami szorosan kapcsolódik az örök alkudozáshoz, hogy a nagy dilemmában végül is a másik oldal, a közeledés, az enyhülés kerekedjen felül. Ahhoz az alkudozáshoz, ami — valamennyiünk szerencséjére — ezen a nyáron sem szünetelt.

Fóris György

Az olimpia ürügyén

MEGDICSŐÜLT a magyar sportvezetés a 7 arany-, 10 ezüst-, és 15 bronzérem megszerzésével. Faramuci, olimpiacentrikus szemléletünk jóvoltából Moszkvát követően fényben fürödhet a magyar sport. Pedig, hát éppen a sportvezetőknek illik a legjobban tudni milyen is ez az — amúgy valóban nem csekély — éremtermés. Hogy azért nem tükrözi híven az olimpia országunk sportéletét.

Merthogy ki tudunk nevelni mi is egy-egy világklasszis versenyzőt. De hát ez a cél? Mondhatják erre, hogy igen. Persze mert demonstrációvá vált az olimpia. Tudomásul kell venni, hogy ez is egy területe az országok egymással való érintkezésének, rivalizálásának, sőt az utóbbi időben egyre jelentősebb területévé is vált. Elannyira, hogy a feltörekvő nemzetek ily módon is propagandát akarnak csapni országuknak, politikai rendszerüknek. Ne felejtsük el, a szocialista országok is éltek és élnek ezzel a lehetőséggel. Gondoljunk csak az 1952-es Helsinki olimpiára, ahol például fölhívta a figyelmet magára Magyarország. De említhetnénk az NDK példáját, ahol bizonyára nem véletlenül favorizálják a sikeres szereplést, Kubában is tudják, milyen célokat szolgál ilyen szinten a sport. Idesorolható Vietnam is, akik most vettek részt az ötkarikás játékokon. Túl a nemzetközi elismertetésen, még a nemzeti büszkeséget, az összetartást is erősítheti a sportolók helytállása.

SPORT ÉS POLITIKA. Összefüggnek, de nem szabad összekeverni őket. Hányszor felmerült a nyugati sajtóban, hogy Moszkvában végülis olimpiát vagy spartakiádot rendeztek. Egyértelműen olimpiát: több mint 80 ország részvételével — Népszabadság kiküldött tudósítójának véleménye szerint — kitűnő hangulatú viadalt bonyolítottak le a szovjet fővárosban. Voltak persze mesterkedések, sőt szó esett még ellenolimpiáról is — Philadelphiában rendeztek 24 bojkottáló ország részvételével nem túlzottan számottevő atlétikai és úszóversenyeket —, de végül is az 1980-as olimpia úgy vonul be a sporttörténelembe, mint amely 36 új világrekordot hozott. Ez mindennél többet mond. Tény, hogy hiányzott az USA, az NSZK, Japán a jelentősebbek közül, nem hallgatható el, hogy számos sportágban vezető pozíciót töltenek be. Azt is kimondom, még magasabb értékű lett volna a versengés. De a politika, a kormányok döntöttek. S végül is értelmetlenek azok a találgatások, hogy mi lett volna, ha az említett nemzetek is indulnak.

Persze sokan tették idehaza is mérlegre ilyen szempontból olimpikonjaink eredményeit. Ne vitassuk el azonban az elsőséget és a helyezéseket sportolóinktól. De ne is ítéljük meg ennek alapján a magyar sportot. S itt térek vissza a cikk bevezető gondolatához. Van például egy rokonszenves, célratörő, jó szellemű és tehetséges birkózógárdánk — le a kalappal Hegedüs Csaba előtt —, vannak jó úszóink, kajakosaink, de van egy csapnivaló, kilátástalannak tűnő labdarúgásunk, egy sanyarú sorsú, satnya jégsportunk (pillanatnyilag két csapat nevezése várható az I. osztályú jégkorong bajnokságra), hogy csak a két pólust említsem. Valahogy így kellene ezt számba venni, sokkal reálisabb kép tárulna elénk.

ALAPVETŐ problémának tartom, hogy napról-napra él a sport. Elég, ha csak a nyilatkozatokra gondolunk. Hamisnak érzem ezeket, hiszen mindig ugyanezt hallom, más-más edző, vezető játékos szájából. Siker esetén: „Ez benne volt a fiúkban (lányokban), ezt várjuk tőlük". Kudarc után: „Majd legközelebb bizonyít a fiú (a lány, a csapat), de a sikertelenség okát még meg kell vizsgálni." A vizsgálat eredményéről aztán vajmi kevés szó esik. Persze minderről a sajtó is tehet. Egy-egy jó eredmény után rögtön felmagasztalja a versenyzőt anélkül, hogy kritikusan értékelné a teljesítményt.

A sportot is komolyan kell venni, a tájékoztatást is, hiszen a szurkolók is komolyan veszik. Ne csak az olimpia legyen a tükör, amiben megnézheti magát hazánk sportélete, ne csak erre koncentráljunk. Hanem a tisztaságra is.

A sport ma már nem játék. Ahol ekkora tétek és pénzek forognak, azt már nem lehet egyszerűen önfeledt szórakozásnak minősíteni. Mint ahogy a játékkaszinókban sem könnyed játszadozás folyik a milliókért. Ez volt számomra ennek az olimpiának is az egyik legfőbb tanulsága. A sport szakmává vált, amivel jól lehet keresni, s ahol fogcsikorgató harcban dőlnek el a helyezések. Egy feltörekvő kis ország — régi értelmű —, amatőr sportolója már labdába sem rúghat azok között, akiknek ez kenyérkeresetük.

S azzal, hogy a játék, s ily módon a könnyedség, az önfeledtség kihal, valami megfoghatatlan nagyot veszít a sport a varázsából.

Kapunk viszont cserébe gépi pontosságú és hűvös szakembereket.

Borsi László

Nyakig az élet vizében

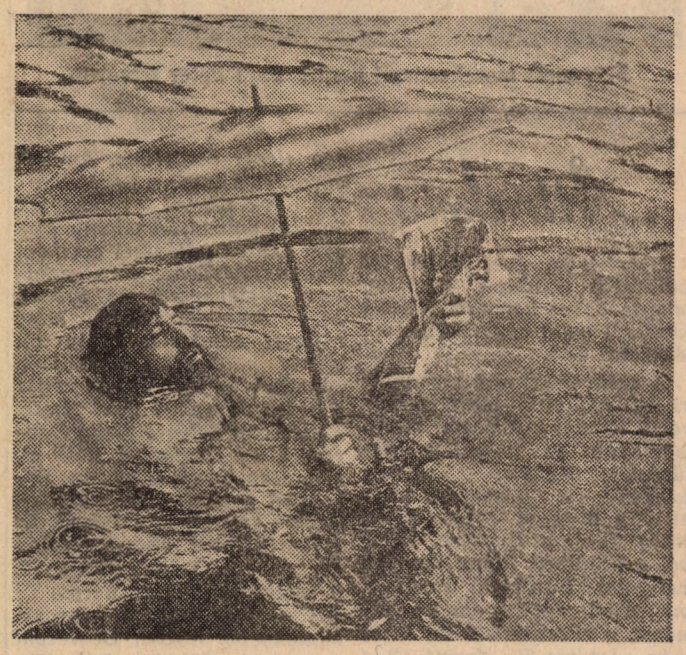

Hidd el: mindig, minden körülmények között a legnagyszerűbb olvasmány a KÖZGAZDÁSZ!

MOSZKVA

Nemcsak az olimpia történetének vannak fejezetei, de részekre tagolódik egy-egy olimpia is. Összességében a sportágak porondralépése alapján, nemzetenként pedig egy-egy kulcsjelentőségű győzelem alapján. Két hét az egész, de annyi minden történik a sportban ezalatt, amennyi máskor négy év alatt sem.

„A béke vagy te, Sport,
A népeket egymáshoz fűző szép szalag:
...
Mert versenyed a béke versenye"

Pierre Coubertin ünnepélyes szavai engem mindig magukkal ragadnak, meghatnak. A sport sosem békés dolog, de létfeltétele a béke. A sport harc. A mohóságtól megtisztítva: küzdelem, versengés. Lehet veszíteni is, de a legfőbb veszteség: a távolmaradás.

Az olimpia ezekben az években a legszebb nemzetközi esemény, mondhatjuk: az az emberiségnek, ami a családnak a karácsony. Egy választható út az emberiség előtt. Tele egyetemes jelképekkel. Legfőbb ütőkártyája: az erősebben, gyorsabban, magasabbra vágy örökkévalósága. A sportban nincs plafon.

Megnyitó. Ünnepélyes és fergeteges, a szovjetek nagyon értik ezt a műfajt. Megismételhetetlen órák. Vidámság és tartalmas pátosz, Misa mackó és Beethoven—Schiller Örömódája. Élőképek, sőt ez már előfilm! Elővarázsolt feljáró a kandeláberhez, lenn díszlépés az olimpiai zászlóval. Mintha az emberiség fő kincsét, a szellemiségét vinné az a néhány legény. Nem, nem tudták elpusztítani az örökség árulói.

A láng nem békés motívum. Sajnos nem annyira Prométheuszra emlékeztet, hanem a háborúkra. Pedig az olimpia lángja: Prométheusz lángja. Moszkva érlelte meg bennem az elhatározást: nem szabad egyetlen jelentős hazai sporteseményről sem lemaradni ezután.

Egyértelműen sikeresebben szerepeltünk Moszkvában, mint Montreálban. Továbbra sem tökéletes azonban a teljesen tágan értelmezett sportvilágunk. Az örök elégedetlen szólal bennem: lehet arányosabb aranyeloszlás köztünk és az NDK között még! Csodálom klasszis versenyzőinket, de nem sértem meg őket, ha azt állítom: kevesen vannak. Három-négy klasszis kiesését nem tudja a csapat pótolni. Meglátszik hiányuk. Buda István is kijelentette: szélesebb alapra van szüksége sportunknak.

Miért nincs bőséges utánpótlás? A fiatalság életmódja nem egészséges. A kettő helyett három testnevelési óra egy cseppnyi megoldás a tengernyi gondból. Már a foci sem kell a tizenévesnek, motor vagy csövezés a menő. Ha már a szülő nem neveli sportra gyermekét, az iskola a hibás a többiért. Ha van lelkes tanár, dologi feltétel nincs, és fordítva. De vannak képzett tanárok lelkesedés nélkül. Persze baj van a közfelfogással: ki örült a korosztályomból, három iskolámból, ha egyszer-kétszer kötelező versenyre hívták őket? Persze ki akar készületlenül leégni. Már nem érdekem magasztalni, tehát hihető amit állítok: itt a Közgázon vannak lelkes tanárok, elsősök: mindent bele!

Mi a reménye egy vidéki gyereknek arra, hogy sportoló legyen? Szinte nulla. Még csak lehetőséget sem mutatnak neki. Ha pedig igen — kiskorú létére utazhat másfél műszakos bejáróként a fővárosi sportiskolába. Ha letelik a próbaév, esetleg felveszik. Mikor lesz nálunk sikeres kerékpársport? Kerékpárpályák, versenyszervező tanárok nélkül....

A falusi sportklubok többsége a labdarúgáson kívül nem foglalkozik semmi mással.

Számomra a legnagyobb felfedezést az olimpián a magyar kézilabda, a kosárlabda, röplabda felfedezése jelentette. Talán soha eddig nem nézte annyit magyar ezeket a sportágakat képernyő előtt, mint most. Remek propaganda volt.

Nem volt olyan versenyszám, melyben ne lett volna kedvencünk. Viren, Szevinska nélkül ki tudna elképzelni egy olimpiát!

Exkluzív interjút is sikerült csinálnom a női magasugrás döntője után Mátayval. Igaz később kiderült az egész csak álom volt, de a kérdéseim megmaradtak emlékezetemben. Mi volt a hiba, nem érzi magát a sors üldözöttjének? Miért tűnik el annyi tehetséges sportolónk egy olimpia után? És ő ezekre a kérdésekre biztos sportszerű választ adott volna.

Németh Miklóst a balul sikerült döntő után megkérdezték, miért nem hagyta abba Montreál után a versenyzést. Miért hagyta volna abba? Ezt a kérdést a sikertelen focistáknak sem nagyon tették fel. Miklós pedig elég sok versenyt megnyert még Montreál után. Most nem sikerült.

De sikerült Kazankinának a szovjet közgazdásznőnek! Ezerötszáz méteren „állva hagyta" a mezőnyt. Mi kicsit neki is szurkoltunk.

Nagyon szeretem Wichmann Tamást. Épp ezért rettentő mérges voltam bajnokká történő előzetes, felelőtlen kikiáltásában. Segíteni akartak ezzel rajta? Vagy talán ő is ezt hangoztatta? Ezt nem tudom, nem is lényeges. Nem kitalálció, annyira foglalkoztatott a verseny, hogy a döntő előtti éjjel alig bírtam aludni. Hajnal felé többször elvesztettem vele a döntőt. Erősítettem magam, ilyen korán nincs verseny, ugyanakkor többen „bemondták", hogy 4. lett. Gyötrelmes álom volt, szörnyű, hogy megvalósult. De hát ezen az olimpián annyi nagy „öreg" trónfosztott lett. Viren, Németh — nem akármilyen versenyzők még ma sem. És végül is nem minden az olimpiai aranyérem. Lehet, hogy nekünk az olimpia mumus. Nagyon szép dolog az olimpia, de ilyenkor érezzük úgy, talán túlságosan komoly, gyilkos verseny. Ha mi vesztünk akkor már egyáltalán nem játék a sport!?

Azok a versenyzők, akik a felkészülés során mindent megtettek a legjobb szereplés érdekében, senkitől sem szenvedhetnek sérelmet. De azokat az újságírókat, riportereket sem tudom megérteni, akik ország-világ előtt kiáltják az egyes versenyzőket biztos bajnoknak. Ideje lenne tanulni abból, amiből először tanulni kellett volna már. Gyarmati Andrea, majd Hargitay András kikiáltása bajnokká, és most Wichmann. Nem tudom, hogy az én hibám-e, hogy nem találok megfelelő szavakat a sportkommunikáció hibájára. Hiszen egyébként remekül működtek a riporterek, újságírók. Csak kis plusz akarat kellett volna, uralkodás a vágyakon.

Tudom, hogy csekély vigasz neki, de Wichmann továbbra is példaképem és példaképe sokaknak!

Úgy látszik, már ez lesz mindig. A megnyitó a fergeteges, a gondtalanul örömteli — a záróünnepély, a búcsúzó, nosztalgikus, reménykedő. Összefoglaló.

Biztos, hogy csak a képernyő mellett volt olyan nyugodt, békés az olimpia Moszkvában. A szervezők, a különböző NOB-funkcionáriusok kimerítő munkát végezhettek azért, hogy megküzdve a legkülönfélébb oly' kisstílű gáncsoskodással, szép sportversenyt láthassanak a képernyő előtt ülők.

Killanin egy rendkívül fontos megállapítását érdemes idéznünk: „Az olimpia: gyermekeinké." Vigyázzatok hát játékunkra felnőttek...

Balázs Gusztáv

Mexikó

Négy évvel a tokiói tanácskozás után, ez évben augusztus 4—8-ig, Mexikó Cityben találkoztak a világ közgazdászai, ahol a Nemzetközi Közgazdasági Társaság rendezésében sor került a VI. nemzetközi közgazdasági világkonferenciára. A konferencia közel 3000 résztvevője négy napon át, részben plenáris, részben szekcióüléseken vitatta meg az idei fő téma, az „Emberi erőforrások, foglalkoztatás és fejlesztés", különböző vetületeit. Az egyes szekciók profilja a következő volt: „Emberi erőforrások, koncepciók és intézkedések"; „Az emberi erőforrások és foglalkoztatottság a fejlődő országokban"; „Az emberi erőforrások és foglalkoztatottság a gazdaságilag fejlett országokban"; „Világgazdaság és foglalkoztatás"; „A foglalkoztatás kérdései nagyobb távlatokban"; valamint „Foglalkoztatás és fejlesztés Latin-Amerikában". Szekciónként 10—12 meghívott előadó és előadónként 1—2 felkért hozzászóló adta meg a viták alaphangját. A magyar delegáció, amelyet Csikós Nagy Béla, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke vezetett, igen aktívan részt vett a szekciók munkájában. Az emberi erőforrások és a foglalkoztatás kérdéseiben a magyar közgazdászok az utóbbi egy-másfél évtizedben növekvő mértékű tevékenységet fejtettek ki a nemzetközi tudományos fórumokon is. E munka eredményeinek különös elismerését mutatja, hogy a Világkongresszus Nemzetközi Szervezőbizottságának meghívása alapján a héttagú magyar delegációból öten előadóként vettek részt a szekciók munkájában. Mégpedig Kovács János és Olajos Árpád az emberi erőforrások távlati kérdéseivel, Ehrlich Éva és Tímár János a gazdaságilag fejlett országok, Szentes Tamás pedig a fejlődő világ foglalkoztatási kérdéseivel foglalkozó szekciókban.

Tanulmányaik előkelő értékelését mutatja, hogy valamennyien a viták előtt szólalhattak fel. A magyar közgazdaságtudomány megbecsülését jelzi az is, hogy Csikós Nagy Bélát a Nemzetközi Közgazdasági Társaság díszelnökévé választották.

Neves közgazdászok előadása nyitotta és zárta az első, illetve utolsó napi plenáris üléseket. Az első nap a lengyel Jozef Pajestka az emberi tényezők szerepéről beszélt a fejlesztési stratégia megalapozásában; Raul Prebisch, argentin közgazdász a periféria kapitalizmusának dinamizmusáról és ennek változásairól tartott előadást.; a Nobel-díjas amerikai Paul Samuelson előadásának címe „A világgazdaság a század végén" volt, míg befejezésül Sigeto Tsuru Japán tapasztalatait ismertette az emberi erőforrások és az ipari fejlesztés kapcsolatáról. A záró plenáris ülés két előadója lord Nicolaus Kaldor és Jose Lopez Portillo, Mexikó köztársasági elnöke volt.

Néhány nappal a konferencia után még nyilván nem lehet átfogó értékelést adni, így csak a legelső benyomásokról kérdeztük Tímár Jánost, a munkatudományi tanszék vezetőjét.

— Ma még valóban nehéz a konferencia igazi hatását felmérni, sőt annak tartalmát sem lehet teljesen áttekinteni. Ebben az is szerepet játszik, hogy a program túlzsúfolt volt és a szekcióülések többségén nem tudott kibontakozni igazán tartalmas vita. Emellett az egyes résztvevő számára a kongresszus egésze tulajdonképpen csak akkor lesz áttekinthető, ha sikerül feldolgozni a kongresszus kezdetekor nyomtatásban szétosztott több mint száz előadást és a szekciók vitájáról elkészülnek a beszámolók. A kongresszus hasznossága is csak később érezhető, amikor majd befejeződik a különböző anyagok, dokumentumok feldolgozása. Végül az efféle világkongresszusok igazán nagy értéke az, hogy az adott téma legjobb szakemberei ilyenkor adják közre fontosnak tartott, illetve új gondolataikat, amelyek beható elemzése azonban hónapok munkáját jelenti. Mi is rengeteg anyagot hoztunk haza, amelyek feldolgozása most folyik, s amelyről majd rövid ismertetés jelenik meg a Gazdaságban.

A tanácskozáson bebizonyosodott, hogy az emberi erőforrások és az oktatás kérdéseiben is az egyik legnagyobb probléma a fejlődő országok fejlesztésének, felzárkózásának a problémája. Ezzel az általános problémával összefüggésben jelenik meg újra a fejlett tőkés országokban a gazdasági válságot kísérő tömeges munkanélküliség. A távlatok, és ma már nem is nagy távlatok, világméretű problémája a fejlődő országok hatalmas menynyiségű munkaerő-tartaléka, amely — a társadalmi-gazdasági fejlődés mai sajátos viszonyai között — a nyílt városi munkanélküliség történelmileg példátlan mértékű megjelenését és gyorsuló újratermelését hozza magával.

A VI. nemzetközi közgazdasági világkonferencia körüli munka tehát korántsem ért véget, sőt, bizonyos szempontból most kezdődik igazából. Várjuk első eredményeit a közgazdasági folyóiratokban.

—s

Glattfelder Péter

Az ágazati kapcsolati mérlegek előrebecslési módszerei

Az ágazati kapcsolati mérlegek tervezésben való felhasználásával számos jelentős munka foglalkozik szakirodalmunkban, e mérlegek előrebecslésével kapcsolatban azonban csak kevés publikáció jelent meg. Az ÁKM-ek felhasználásában és továbbfejlesztésében jelentős szerepet játszó országokban is csak az utóbbi években került napirendre e modellek igényesebb tervezése, együtthatóik matematikai prognózisa. E tanulmány a népgazdasági és ágazati szintű tervezés régi problémájával, az input—output mérlegek előrebecslési kérdéseivel foglalkozik. Bemutatja az ismertebb módszereket, vázolja gyakorlati felhasználási irányaikat, és röviden kitér a továbbfejlesztés lehetőségeire is.

A szerző kiemelten tárgyalja a Magyarországon még kevésbé ismert Ras-módszert és az input—output mérlegek átárazási kérdéseit. A könyv elsősorban a tervezés és a statisztika mérlegmódszerei iránt érdeklődő olvasóknak nyújt hasznos ismereteket. (Akadémiai Kiadó, Budapest).

B. Kiss Tamás versciklusából

Töredékes szonett 2079-ből

már rég megírtak minden verset pár ré-
gi dalt tördelnek újra pár régi dal-
ból ki-kihagynak száll a hír új dal
ha akadt alig rímel mert már ré-

gesrég megírtak minden verset szá-
mítógép felkutatott ezerfé-
le variánsot új akadt elfé-
r a mikrofilmeken itt tört el szá-

"Hányan rohadnak el 20 és 30 között"

a sereg!
a sereg nyilván!
a sereg nyilván elbírja!
„a sereg nyilván elbírja nélkülem is
és amit nem bírna azt velem se bírja"
a sere nyilván elbírja
a ser nyilván
a se

Gyönyörű képességünk

212^2

40104
404
8

44944

...avagy fél deci sör

111111111^2

10101010101010101
202020202020202
2020202020202
20202020202
202020202
2020202
20202
202
2

12345678987654321

ikor én még kissrác (volt

keresem a szót keresem a han
gulatban az utcát járom
ikor én még kissrác (volt
közben néhány kisik
lás) s ne csak néz
d kedvesem így élünk csendesen ne
!legyél bánatos!

Már most mosakodással kezdi! Fáth Péter felvétele

Attrakció

Tizenhárom éves újdonsült barátnőm gondosan nyakába tekerte babos kendőjét, s ezzel kezdetét vette egy sokáig emlékezetes este.

A székesfehérvári szabadtéri színpad előtt ténfergő kóborló tömegben, korom miatt, leginkább én keltettem feltűnést. Eleinte. Odabent kezdődik a Schneider Fáni. Jön a tű, a babos sapka, Nagy Feró: a Beatrice. Tombol a tinitábor. Máris remek a hangulat. Ugrálnak, kezük a magasban, együtt élnek a zenével, a ritmussal. S mi lehet még odakint: 70 forint (!) a belépő! Parádés a Neoton paródia: Sánta Máriáról. A discóról. Zenekar és közönsége együtt, Nagy Feró meg nem áll: pattog, prímán mozog. Indul a nevelés, a srácok okítása: tanmese az aluljáró farkasáról, majd Jerikó falairól és egy bölcs kérdés: Minek él az olyan...? Csupa élet, elevenség, ritmus, mozgás, kiváló hangulat. Félórás produkció. Csatakosak a zenészek, zihál a ricse-had: ökölvívók izzadnak meg így három menet alatt. Együtt oroszlánok, egyenként nyuszik. Erősek, vadak, de nem ártanak. Ők nincsenek kitiltva Fejér megyéből. Ketten, csak ketten támogatják ki egymást az erdő felé.

„Rice, Rice" — még szól a kórus, de a porondon már Presserék. Iparkodnak, de nem az igazi. Az elmúlt három év termése. Presser legalább olyan lekezelő stílusú, mint az imént Nagy Feró. Leengednek a srácok, füttyentgetnek is, unják. „Miénk ez a cirkusz" — énekli az LGT. „Ez a cirkusz!" — ejti más hangsúllyal egy ricsés mellettem. Amikor éppen elég lenne a Locomotivból, váratlanul otthagyják Soltit a dobnál. Jó néhány éve, első LGT-s fellépései egyikén, Balatonföldváron, még majdnem összekeverte az ütőket, keze összekuszálódott. Most ráfigyel mindenki. Aztán jön a másik dobhoz Karácsony „James", majd Soltit felváltja Presser. Jó móka. Solti vissza. Karácsony helyére pedig Debreceni. Az Omegából. Solti el, Debreceni tartja a frontot. Újra éled a közönség. És itt van Benkő, angyali mosolyával. És Kóbor! Kóbor angyal. Itthon az Omega! Őrültek órája. Ez a nyitószám. Aztán három új dal — már nem space-rock, keményebb. Megint Debreceni marad egyedül. S a fiúk újra belopóznak — zsabóban, fekete maskarában. A régi Omega. S velük jönnek a hatvanas évek. Gyöngyhajú lány, Petróleum lámpa, Tizezer lépés, Oh jöjj, A fegyverkovács balladája. Újra ott vagyok a Várklubban. 1966-ban. Életem első beat-koncertjén. Az imádott Kóbor tekeri maga köré a mikrofont. Állványostól. És még nincs vége. Odaül Presser az orgonához. Beat-történeti pillanat, Presser újra az Omegával. Az Omegában. És Somló szájharmonikázik. Solti is Karácsony is visszajön. Együtt énekelnek: LGT és Omega. Volt már ilyen? Tombol a közönség. A tinik is fújják a régvolt nótákat. Tizen-, huszon-, sőt harmincévesek is együtt dalolnak. Hol itt a korosztályi, a nemzedéki ellentét? Nehezen engedik el a fiúkat. Hisz még nem is játszották a Rózsafákat és más egykori számokat.

Az idei nyár egyik legnagyobb hazai beat-attrakciója a Beatrice, LGT, Omega koncertturné volt. **B. L.**

Látókör

Fonnyadt elmélkedéseket közöl az ÉS már hetek óta a fiatal írók helyzetéről szóló vita keretében. Aki az eddigi hozzászólások elolvasásával kiböjtölte, az augusztus 9-i számban végre lényeges írásra lelhet CSOÓRI SÁNDOR: A PANASZOS HANGRÓL című cikkében. A kortárs irodalom figyelemmel kísérésével bárki érzékelheti, hogy a közelmúltban enervált hangulatú írások születtek „a közérzet, az erkölcs, a mélyre süllyedt remény állapotáról". E könyvekből az látszik, hogy a „hetvenes évek Magyarországa — a derűsebb ellenpontok: életszínvonal és

szabadabb mozgás ellenére is

— beteg lelkületű ország. Kallódók, meghasonlottak, önpusztítók szédelegnek a társadalom minden rétegében. Becsapottak, igazságnak felesküdött alkoholisták, a szocializmus kikosarazott vőfélyei, koravén bölcsek, legyintők, egykedvű állampolgárok, akik az ország albérlőinek érzik magukat".

Csoóri szerint a „társadalmi igazságok iránti szomjúság olyan mértékű napjainkban, hogy az is kielégülés, ha beszélhetünk róluk". „Mert panaszkodni, siránkozni már lehet, de érvényt szerezni a fölismeréseknek alig-alig." S ehhez aztán már nem sok kell, hogy az országban kettős hatalom alakuljon ki. „Nem kell föltétlenül megszervezett erő, elég, ha az egyének elszakadnak a központi akarattól, a hivatalos szervekétől eltérő értékrendet alakítanak ki magukban a munkáról, a tisztességről, a szavak és a cselekvés megsérült viszonyáról." A valóság ismeretében Csoóri felteszi azokat a kérdéseket is, amelyeket szerinte sem ajánlatos megfogalmazni. S nemcsak felteszi őket, de bepillantást enged válaszaiba is: „A mai kormányzatnak láthatóan és elsődlegesen gazdasági céljai vannak. Azt hiszi, hogy a gazdasági eredmények majd maguktól értetődően átváltoznak nemzeti értékekké. Nem változnak át! Ha egy nemzet nem közös vállalkozás, akkor minden mozdulatában ott van a bizonytalanság reflexe. S ott van ez szellemében is." De ezt a luxust nem engedélyezi Csoóri: az önazonosság szüksége miatt az irodalomnak (is) meg kell tanulnia föllázadni a cselekvés jogáért küzdő élet nevében.

Kísértetiesen hasonló témát találtam a JEL—KÉP 1980/2. számában. A cikk egy, a rádióban elhangzott beszélgetést rögzít, amelynek témája KOVÁCS ANDRÁS FILMJEINEK TÁRSADALOMKÉPE. A megközelítés természetesen más, hiszen az adás résztvevői Gombár Csaba és Palotai János szociológusok, valamint Kovács András voltak.

Gombár Csaba véleménye összecseng Csoóriéval, de elemzésében a hatvanas éveket más is jellemzi, mint a hirtelen jött szólásszabadság. „A hatvanas évek egyúttal a XX. századi magyar történelem egyik legnagyobb reformlendületét hozták: bizonyos — politikai vonatkozásokban koncepcionális — keretei alakultak ki a többszínűségnek, a lehetőségnek, az egymással szemben álló érdekek kifejeződésének... Ezek a politikailag lehetségessé váló kifejeződések, érdekmegjelölések, különböző értékirányultságok sokkal inkább a művészet sajátos eszközeivel fogalmazódtak meg, mint a tudományban." Merthogy Magyarországon is él az a kelet-európai hagyomány, hogy „a művészek hajlandók vállaikra venni a nép, a nemzet terheit és kockázatot vállalni ennek kifejezésére". Ebből is adódik, hogy a megjelenítésnél több ritkán történik. „Ennek a politika nyilvánosságában, politikusok által kellene megtörténnie."

A szabadabb mozgást gátló jelenlegi merev struktúra kialakulásának „egyik alapvető fontosságú összetevője az a sajátos centralizmus, ahogyan a magyar gazdaságirányítás, az államélet, az egész politikai szerkezet kialakult. Ami végső soron látszólag egy szuperészt tételez fel, hogy tehát lehetséges valahol egy olyan elgondolás, egy olyan agyközpont, ami mindent tökéletesen tud, ismeri a múltat és a jövőt, és természetesen ennek következtében a döntések kizárólagosságát is képes birtokolni. A különböző kialakulni szándékozó közösségek vállalkozása is beleütközik ebbe a túlzottan központosított mechanizmusba... és ahhoz, hogy kivívhassa jogát a nap alatt, állandóan védekeznie kell az ellen a nagyon élesen felvetődő és furcsa kérdés ellen, hogy nem a szocializmus ellenében hat-e. A politika mindig küzdelem, amelyben vannak ellenfelek is, ellenségek is. De ha ezt minden különbségre ráhúzzuk, és mindenkit, aki az én, vagy a mi elképzelése ellen lép fel, másként gondolkodik és másként akar, azt a szocializmus ellenségének kiáltjuk ki... Szövetségi politika, ez a politikai fogalom az, aminek állandóan, napról napra érvényt kell szerezni, hogy

ne alakulhassanak ki monopolhelyzetek

sem a gagzdasági életben, sem a kulturális életben, de természetesen a politkai életben sem. Mert a hatalmi kizárólagosságok csak látszólag, a politika jelenségvilágának a szintjén jelentenek hatalmi szilárdságot, alapvetően rombolják az emberek együttérzését, a szocialista hatalom legitimitását."

A VALÓSÁG a közelmúltban bőséges terjedelmet biztosított a szocialista szektor hátországáról folyó vitának, sőt Erdélyi Sándor személyében a téma sztárját is befuttatta. Az augusztusi számban két idevágó írást is találunk — az egyiket cseppet sem meglepő módon Erdélyi Sándor tollából. Én most a másikat ajánlom, BOGÁR LÁSZLÓ miskolci közgazdász ÉRDEKVISZONYOK, MÁSODLAGOS GAZDASÁG, KORRUPCIÓ című cikkét.

Az előző két íráshoz hasonlóan ő is megállapítja, hogy a társadalom önismerete hiányos. Bizonyítéka? „Az a tény, hogy az elmúlt évek során a legmagasabb szinteken hozott nagy fontosságú döntéseink hatása általában

megtört a valóság ellenállásán.

Véleményem szerint az érdekekről, az érdekérvényesítési mechanizmusról szóló rész a legjobb a cikkben. Nem gondolom, hogy újdonság a szerző megállapítása, miszerint különbség van a központi irányítás által feltételezett és a tényleges érdekérvényesítési képességek között, ám következtetései figyelemre méltóak: minél nagyobb ez a különbség, „annál nagyobb a lehetősége annak, hogy a hivatalosan nem létezőnek vélt, rejtett dimenziókban az illető egyének, vagy csoportok ellenőrizhetetlen mozgás- és akciószabadsággal rendelkeznek... A magas helyet elfoglalóknak nemcsak érdekérvényesítési esélyei növekednek, hanem az a lehetőségük is, hogy tényleges egyéni, vagy csoportérdeküket egy sokkal tágasabb közösség érdekeinek tüntessék fel".

A szocializmus hiánygazdaság-jellegéről írva egy lényeges ellentmondásra mutat rá: a viszonylag magas növekedési ütem fenntartásának igénye magától értetődően fokozza a termelési tényezők keresletét, s — mivel a gazdaságpolitika bénítja az értéktörvény ezt korlátozó érvényesülését — ez törvényszerűen a hiányok szakadatlan újratermeléséhez vezet.

A közös következtetés fogja a három írást csokorba, az, hogy jelenünkben és jövőnkben nem nélkülözhetjük tovább társadalmunk valós mozgatórugóinak valódi feltárását, tudományos elemzését, és a nyíltságot.

Molnár Gabriella

Nyelv és **Világ**

Ezzel a címmel cikksorozatot kívánunk indítani, mellyel fokozottan szeretnénk ráirányítani a figyelmet a nyelvi kommunikáció sokszínű problémáira. A sorozat keretében cikkeket, interjúkat, riportokat, a témával kapcsolatos színes történeteket, humoros írásokat jelentetünk meg. Foglalkozunk az eltérő nyelvi ismerettel rendelkezők közti kommunikációs lehetőségekkel, a nyelvi oktatás és tanulás gondjaival, a tudomány és a nyelv összefüggésével, a nyelvi politika, diszkrimináció témakörével, a soknyelvűség gazdasági kihatásaival, a nyelvtervezéssel, valamint az ember—számítógép kapcsolat kérdéseivel.

Gondolatébresztőnek közlünk néhány újságidézetet.

„Közismert tapasztalat, hogy az idegen országban tanuló diákok, ha annak nyelvét előzőleg nem ismerték, egyévi intenzív tanulással jutnak arra a szintre, hogy szakmai tanulmányaikat megkezdhetik. Akik pedig hazájukban tanulnak meg egy idegen nyelvet — azok ugyan több éven át birkóznak feladatukkal, de sűrítve ezt is egy-egy teljes esztendei intenzív tanulásra fordított időnek tekinthetjük. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy a társadalmilag produktív éveik száma eggyel csökken. Idegen nyelvtudással bíró emberről feltételezhetjük, hogy átlag évi 10 000 dollárral járul hozzá a nemzeti jövedelem megtermeléséhez. Életproduktuma tehát 10 000 dollárral lesz kisebb. Ha a Föld lakosságának csak egy százaléka tud használható színvonalon idegen nyelvet, ez 40 millió embert jelent. Minthogy a tudást átlagosan 40 évig hasznosíthatják, évente 1 millió embernek kell nyelvismeretet szereznie. Tehát az egész világon minden esztendőben 1 000 000×10 000=10 000 000 000 azaz tízmilliárd dollár termeléskiesést „produkálunk".

(Világ és Nyelv 1979/5)

„Csak érzékeltetni tudom a kiadások mértékét és különböző jellegét egy-két adattal, például: gimnáziumi és szakközépiskolai oktatásra évente körülbelül 1,5 milliárd forintot fordít az állami költségvetés. A középiskolások heti óraszámnak mintegy 15 százalékát köti le az idegen nyelv tanítása, így az összkiadások e célra fordított hányada is jelentős. A felsőoktatási intézmények nappali tagozatán az 1977/78-as tanévben közel 65 ezer hallgató tanult. Ebből a kötelező első nyelvet, az oroszt tanulók száma 32 ezer. Az egyetemeken, főiskolákon további 17 nyelvet tanítanak második esetleg harmadik nyelvként. Ennek több mint fele angol, negyede német, mintegy 10 százaléka latin és közel 7 százaléka francia. 1978-ban például egy nappali hallgató képzési költsége majdnem 46 ezer forint volt. Ezen belül a nyelvoktatás költségeit csak becsülni lehet. A hallgatók a nyelvigényes szakokon a heti óraszámnak mintegy 30 százalékában, a nem nyelvigényes szakokon 6—10 százalékában tanulnak nyelveket. Ebből némileg elképzelhető a nyelvoktatás költsége is." (Interjú Dr. Faluvégi Lajos pénzügyminiszterrel. Az államkassza, külkapcsolataink és a nyelvi kérdések.)

(Világ és Nyelv 79/1.)

„A nyelvi probléma egyre több fejfájást okoz Brüsszelnek. A hattagú Közös Piacban még nagyjából egyszerű volt a helyzet: a francia, a német, az olasz és a holland nyelv használata nem okozott különösebb megterhelést. A kilencre bővült Közös Piac már növelte a gondokat: a főállásban dolgozó tolmácsok számát több mint 400-ra kellett emelni.

A brüsszeli bizottság egyetemet végzett alkalmazottainak 36 százaléka tolmács vagy fordító. Az Európai Parlamentben az arány 54 százalék, a luxemburgi törvényszéknél 62 százalék, s a minisztertanács titkárságán 63 százalék. Tavaly a bizottság fordítóinak termelése elérte a félmillió oldalt.

(Világgazdaság, 1978. szept. 7)

*

Az említett témakörökben örömmel látunk és közlünk véleményeket és hozzászólásokat.

G. I.

Az évismétlő

A történelmet és a politikát nagyon szerette, ezért választotta a közgazdaságtudományi egyetemet. Amikor megkapta a papírt, hogy felvették, boldog volt. A nagy álom, az egyetem, beteljesült. Nézegette a szakokat, a második évben hová menjen. Választott. Külker, vagy nemzetközi kapcsolatok.

Eljött a beiratkozás napja. Ismerkedés a csoporttársakkal, találkozás a kalocsai haverokkal. Megigézte az egyetem hangulata.

Egyhetes szüretre mentek. Élete legnagyobb tábori élménye volt. Otthon nem győzött áradozni a szüleinek a kitűnő légkörről, az új barátokról, barátnőkről. — Csak a tanulás is ilyen jó legyen — mondta az apja.

Elkezdődött.

A napok múltával egyre jobban zsongott a feje, egyre többször mondta magának a szemináriumokon: nem értem. Nem nagyon törődött vele. Arra gondolt, ha jönnek a zárthelyik, majd leül és magába ver mindent. Az előadásokat egyre ritkábban látogatta, a zsibongóban beszélgettek, leckét írtak, vagy átugrottak a Pipába. Délutáni találkozások régi barátokkal, rock koncertek, meccsek, néha elég későn ért haza.

Múlt az idő. A zh-k szomszéd, vagy kis papír segítségével sikerültek. Az aláírást mindenből megkapta.

Jött az első beszámoló. Valaki „kiszivárogtatta" a kérdéseket, ezeket megtanulta, leírta, vitte magával. Nem jött be.

Nem volt túlzottan elkeseredve — egy egyetemista nem is egyetemista uv nélkül, mondta valaki. — Milyen igaza van — gondolta, és nekiállt a következő tárgynak. Az utolsó száz oldalt a vizsgáztató ajtaja előtt lapozta át. Könnyű kérdést kapott, kettes lett, ennek örömére beszeszelt. Jócskán.

A következő megint nem sikerült. Az anyja sírt, mi lesz így belőled? — Menni fog mama —, vígasztalta a srác, és még bízott magában. A negyedik vizsga megint ment, jóindulatú kettessel, az ötödik újra egyes. Beindult az uv-gépezet is, közben a hatodik vizsgán felelhetett a kettesért.

Január végére összeszedett öt uv-t, meg egy vírusos torokgyulladást, kérvényt nyújtott be egy dékáni és egy rektori vizsgára. Ha sikerülnek, folytathatja. Közben a torokgyulladásból mumpsz lesz, magas lázzal. Otthon készült. Nagyon. Az első vizsgán hármast kapott. Egy pontra volt a négyestől. Megnőtt az önbizalma. Másnap ment a másodikra, lázasan. Egy negatív számot elnézett, végig pozitívként számolta, rossz lett a hatpontos példa, éppen egyes.

A szülők kiborultak, a srác letört.

Öt hónapig kézbesítőként dolgozott. Most újra kezdi az elsőt. Nem fél ettől a féléves, de nem fogadkozik.

Majd januárban meglátjuk.

F. Cs.

Minek nézünk elébe?

„Én ebből élek — és még szeretem is!"

Amikor legutóbb hétfő reggel találkoztunk, éppen a kirakat előtti asztalokat rendezgette.

— *Ez az én hétfő reggeli tornám* — mondta nevetve. — Minden hetem azzal kezdődik, hogy a kirakat elé tolt asztalokat arrébb rakom. Nem mondom, frissítő dolog, de az lenne az igazi, ha már eleve nem is tennék ide.

Enyhe lelkiismeretfurdalással bólogatok. A szombati klubesteken ugyanis én is voltam már rendező, és tudom, hogy amikor éjjel kettőkor, fáradtan visszahordtuk a hátsó folyósóra a székeket, asztalokat, nemigen figyeltük, hogy hova rakjuk őket. Így kerülhet minden héten az I. előadó mögötti könyvesbolt kirakatához is gyakran egy egész barikád, rontva az üzletet, és sajátos hétfői bemelegítést nyújtva *Gömöri Juditnak*, az egyetemi könyvesbolt vezetőjének.

— Persze, az ember sok mindent megszokik — mondja legyintve —, még azt is, hogy ezt a környéket valahogy kihagyják a takarításból. Különösen *nagyobb rendezvények után néha elképesztő piszok marad a bolt körül*, ami megint *nem kifejezetten vevőcsalogató*. Már arra is gondoltam, hogy felmosok én, igazán nem esik le a karikagyűrű az ujjamról, de hát még egy vödröm sincs...

Apró, szűk kis bolt ez, az pedig már az emberi lelemény bravúrja, hogy mennyi könyv elfér mégis benne.

— *Amikor tavaly a boltot átvettem, 160 ezer forint körül volt a készletállomány* — jegyzi meg, mintegy válaszképpen. — *Most csaknem félmilliós...*

A „hatás" sem maradt el. Először a dolgozók, tanárok körében, de ma már a diákok között is *egyre többen számontartják, hogy van „saját könyvesboltunk". Méretre ugyan kicsi, de választékra „igazi" könyvesbolt.*

— Végül is ebben a félmillióban a könyvek *félesége* növekedett — mondja. — Nem arról van szó, hogy ötven Szilvásim van, hanem hogy a regények, versek, színdarabok mellett szélesedett a filozófia, pszichológia, irodalomtörténeti stb. választék is. Amit persze, nem egy szuszra szereztem be, nem akkor halmoztam fel ekkora készletet, amikor idejöttem, hanem folyamatosan... *Figyeltem az igényeket, a különböző kéréseket. Láttam az előjegyzéseket* — mert előjegyezni is lehet nálam —, és *mindig igyekeztem minden rendelést megszerezni.* Hogy nőtt-e ezzel a forgalom? Hát talán *nézzünk két adatot: a részletvásárlók száma a korábbiakhoz képest a háromszorosára növekedett, és júniustól április végéig 800 ezer forint volt a forgalmam.* És — szinte alig van ülepedés. Ami van, azt sem annak nevezném, hanem amolyan „kötelező tartalékolásnak", hiába, vannak könyvek, amelyekből mindig kell, hogy legyen. Főleg szakkönyvekre gondolok. — Nevetve széttárja a karját. — Végül is kereskedő vagyok —, szeretem a könyveket, de belőlük is élek. Nekem is az a jó, ha olyan készletet rendelek, amit el is tudok adni. *És mondhatom, sokkal gyorsabb a forgás itt, mint egy átlagos könyvüzletben.*

Aztán töprengve rámnéz.

— Talán csak egy apróság volna... valahogy finoman kellene megírni, hogy ne legyen sértődés...: a részletre vásárlásról... Arról van szó, hogy aki az egyetemen dolgozik, az vásárolhat részletre is. Csakhogy *ez nem részlet igazából, hanem inkább folyószámla... Tehát ha valaki folyamatosan vásárol, az jó lenne, ha folyamatosan törlesztene is.* Elődeim minden hónapban, fizetés után megkeresték a részleteseket. Én ezt nem teszem (csak az áprilisi leltár előtt szóltam), lehet, hogy ezért is több a vevőm. *Viszont: nekem is fizetnem kell a készletekért! És az újabb rendelések sorsát kockáztatom, ha nagyon elmaradok vele.* Könnyen a fejemhez vághatják, hogy nagy a készletem, és látszólag kicsi a forgalmam (hiszen nem küldök tovább bevételt...), tehát nem kapok újabb könyveket...

A sok könyv persze sok gond is. Ahogy körülnézek az üzletben, nos, hát éppen csak a csilláron nincsenek könyvek. Igaz, csillár sincs... Nyomasztó neonfény próbálja megvilágítani a helyiséget — *ide soha nem süt be a nap.*

— *A többi egyetemen általában rosszabbak a körülmények* — szakítja félbe töprengésemet. — A műegyetemen például az aulában árulnak, igaz, ott tágasabb, és világosabb is, de minden reggel-este az egész kínálatot pakolni kell pultra fel, pultról le, emellett fűtetlen, ősztől kész jégverem az egész. Ehhez képest igazán nem lehetnek vágyaim, *de azért ez a szűkösség sem megoldás. A helyiség kicsi, a levegő áll, gyakran kell sorbanállni, nehéz hozzáférhetően és láthatóan szétteríteni a teljes választékot — senkinek se jó ez így, nekem se, de a vevőnek se. Jobb lenne egy nagyobb helyiség,* ha máskor nem, hát a rekonstrukció után... Addig is, ha igaz — teszi hozzá bizakodva — kapok szekrényeket, az talán segít valamelyest.

Elnézem a könyveknek a már emlegetett sokféleségét —, *vajon melyikből olvassuk a legtöbbet*, egyáltalán: *mit olvasunk itt a közgázon* leginkább?

— Lényegében *mindent*... De *különösen a társadalomtudományi könyveket, filozófiából például rengeteg fogy.* Aztán szépen *mennek a sorozatok is*, például az ismeretterjesztők — különösen az aktuálisak, mint a *Gyorsuló idő. Regény... az kevésbé.* De egyértelműen csak azt tudnám mérni, hogy *mi nem fogy. A krimi... vagy a Szilvási...* Sokkal kisebb az ilyenek iránt a kereslet, mint máshol. Minden egyéb — beleértve a drámát, vagy a képzőművészetet — elmegy hamar.

Búcsúzom, sok a vevő, útban vagyok.

— Talán még azt kellene belevenni — szól utánam —, hogy *diákok jöhetnének többen is. Nem kell feltétlen vásárolni — nézelődni, tájékozódni is lehet.* És ha valaki megrendel valamit, és főként ha rá is bólintottam, akkor *bízzon bennem — eddig még 99 százalékban sikerült mindent megszereznem.* Nincs szomorúbb látvány, mint ha a saját megrendelőmet látom egy másik boltban — amikor a megrendelt könyvet vásárolja... Tudom, ez már olyan mint a féltékenység, de hát én nemcsak hogy ebből élek — szeretem is, amit csinálok...

— fóris —

Történészkongresszus Bukarestben

Kongresszusok hónapja volt augusztusban. Egy sor nemzetközi tanácskozásra került sor, mint például a nemzetközi közgazdász-konferencia Mexikóban, vagy (hogy hazai pályán maradjunk) a geofizikai és szeizmológiai kongresszus Budapesten. A népes tanácskozások sorában is kiemelkedő jelentőségűnek számít az augusztus 10—17. között Bukarestben tartott nemzetközi történészkongresszus. Megkülönböztetett figyelemre tarthat számot már csak „patinájánál" fogva is: 1900 óta gyűlnek össze ötévenként a világ (bár kezdetben inkább csak Európa) történészei, ez alkalommal immár tizenötödször. Tekintélyes volt a küldöttek száma is (mintegy 2500), akik közel 60 ország szaktörténeti társaságának, bizottságának, munkacsoportjának képviseletében vettek részt a kongresszuson.

A 70 tagú magyar küldöttséget Nemes Dezső akadémikus vezette, s a delegáció tagja volt többek között Jeszenszky Géza, a nemzetközi kapcsolatok tanszék adjunktusa is. Tőle kértünk rövid tájékoztatót a kongresszus munkájáról.

— Milyen benyomásokkal érkezett haza Bukarestből?

— Először is, én is osztom azt a véleményt, hogy az efféle mammut-kongresszusok felett lassan eljár az idő. Szűk szakmai szempontból általában nem érik meg a befektetett pénzt és energiát. Hiába, 2000—2500 ember kezelhetetlenül nagy tömeget jelent. Közismert, és nem is új gondja ez a nagyobb tanácskozásoknak, és legalább enynyire közismert az egyik megoldási kísérlet, hogy a kongresszus résztvevői szekciókra oszlanak. Bukarestben is így történt, tökéletes megoldást azonban ez sem jelentett, hiszen végül is nem lehet olyan szigorúan felosztani a történelemtudományt (de más tudományt sem), hogy ne maradjanak átfedések. Emiatt akadt néha olyan eset, hogy egyszerre két-három helyen is ott kellett volna lennie az embernek, viszont az is megtörtént, hogy egy adott pillanatban, valaki egyetlen őt érdeklő ülést sem talált.

Egyfajta közös nevezőt ígért a harmadik napon kezdődő ún. „nagy témák" vitája. Ezek elvben egyesíthetik a sokféle érdeklődésű szakembert, hiszen olyan kérdésköröket vetnek fel, amelyek mindenkit érintenek. Erre a kongresszusra a nagy témákat különösen szerencsésen válogatták ki: „Kelet-Európa, a civilizációk találkozóhelye", „A béke problémái és formái a történelemben"; „Föderációs és pluralisztikus államok"; „A nők szerepe a társadalomban" — valamennyi aktuális, vitatkozásra alkalmas és fontos kérdés. Itt azonban újabb problémák merültek fel, most már a hozzászólások oldaláról. Jellemző tünet volt, hogy a hozzászólásoknak legalább 50 százaléka amolyan deklaratív, kinyilatkoztató jellegük volt, amelyekben a felszólalók — az addig elhangzottaktól függetlenül — azt érezték a legfontosabbnak, hogy elmondják a saját, vagy az országuk, másutt jóval alaposabban kifejtett álláspontját. Így gyakran nem annyira párbeszédről, vagy vitáról, mint inkább sok, egymás mellett, egymástól függetlenül elhangzott beszédről volt szó. Gyakran hasznosabbnak tűnt a hivatalos, formalitásoktól terhelt kongresszusi kereteken k í v ü l i élet, a kollégák, társkutatók találkozásai, a szünetekben, az étkezések közben, vagy éppen a fogadásokon lezajlott beszélgetések, a kötetlen viták.

És még egy apró tanulság, főleg a hallgatók számára. Valaki lehet nagyon jó szakember, ha a fontosabb nyelveken csak olvasni tud. A nemzetközi konferenciákon azonban létfontosságú feltétel legalább egy nyelv aktív tudása és az is, hogy a világnyelveken elhangzott hozzászólásokat legalább megértse.

— Adott-e valamilyen sajátosságot a kongresszusnak az a tény, hogy Bukarestben került megrendezésre?

— Feltétlenül. Románia rendkívül fontosnak tekinti a történelmet. Azt a — múlt század végéig általánosan elfogadott — nézetet képviselik, hogy a történelem egyfajta „példatár", amelyekben a múlt nemcsak megbecsült örökség, nemcsak tudományosan tanulmányozandó diszciplína, de leckék és tanulságok hordozója, hivatkozási forrás és jogalap az ország állami berendezkedése és mindenkori politikája számára. Jellemző vonása ennek, hogy a rendezők az eseményt egybekapcsolták a mai román állam ősének és jogelődjének tekintett „első központosított dák állam", Burebista birodalmának pontosan 2050. évfordulójával, ennek nagyszabású megünneplésével. Így a kongresszus során elhangzó román fölszólalásokban és a vendégeknek ajándékozott kiadványokban, a nagyon is vitatható kontinuitás-elmélet még nagyobb nyomatékot kapott. Ettől függetlenül is világos volt, hogy Románia szívügyének tekinti a kongresszus sikeres megrendezését és országos eseménnyé avatja azt. Ezt tanúsította a jó szervezőmunka, az érkezőket köszöntő számos üdvözlő felirat, a népes és jól működő titkárság és rendezőség, vagy éppen a résztvevők biztonságára ügyelő nagy apparátus. Mindezzel Románia nemcsak a rendezéssel magára vállalt feladatnak akart minél jobban megfelelni, hanem az egész világ előtt demonstrálta, milyen megkülönböztetett helyet tulajdonít a történelemnek egy ország szellemi-ideológiai életében. Nos, ha a történetírás a tudományos igazságra törekszik, akkor ennek a történész csak örülhet...

— A kongresszus tükrében vizsgálva mennyire egységes a marxista történettudomány, illetve a nemzetközi fórumokon milyen ideológiai-elméleti frontok szembenállásáról beszélhetünk?

— Válaszul Pach Zsigmond Pál akadémikust idézem, aki a Népszabadságnak adott nyilatkozatában elmondta, hogy „a legfőbb ütközési vonal nyilvánvalóan most is a marxizmus és az antimarxizmus között húzódott. Ám... a marxista—burzsoá ideológiai ellentéten kívül egy másik eszmei ütközővonal is kirajzolódott: az ütközés a racionális-reális történelemszemlélet és a romantikus-nacionalista, közvetlen módon aktualizáló történetfelfogás — ha úgy tetszik: újjáéledő nemzeti romantika — szemlélete között". Ezt a véleményt — többek között a kongresszuson tapasztaltak alapján is — teljes egészében osztom.

— Végül is mi volt az egyhetes kongresszus legfontosabb tanulsága; a mai bonyolult és ellentmondásos politikai és gazdasági helyzetben mi lehet a történész legfontosabb feladata?

— Mint minden tudomány, a történelem sem áll meg önmagában. Szorosan összefügg a politikával és ez nem is róható fel hibájául. Az már egy más kérdés, hogy a történelemtudomány a különböző kutatásokkal, publikációkkal lehet jó és lehet rossz „hatással" a politikára. Közismert dolog, hogy a XX. század nagy konfliktusaiban a történelemtudomány is erősen „benne" volt, érveket adott, gyakran agresszorok kezébe, újra megnyitott már lezárt kérdéseket, és ezzel a feszültség növekedésének forrásává vált.

Ami napjainkat illeti: térségünkben (de lényegében a világban is), a XX. század nagy kérdéseit a békék, a különféle egyezmények nem oldották még meg kellőképpen. A régi viták megoldása a ma és a jövő emberére vár. A történész a kényes helyzetben munkálkodhat e viták m e g o l d á s á n, vagy k i é l e z é s é n. Én azt hiszem — és ez a kongresszuson is egyértelműnek tűnt számomra —, hogy a magyar történettudomány a megoldáson dolgozik, és bízom benne, hogy e z az irányzat talál majd követőkre...

F. Gy.

Középkori anekdoták

Szabó György válogatása a bukaresti Kriterion kiadó kiváló Téka könyvsorozatában került napvilágra. Ebből idézünk.

Mi több: tudni vagy nem tudni?

Abu Juszufnak, Harun al Rasid jogtanácsosának valaki szemrehányást tett, hogy túlságosan nagy javadalmazást kap a kincstártól, pedig nem tud minden jogi ügyet megoldani. Abu Juszuf így vágott vissza:

— Barátom, én olyan arányban kapom a javadalmazást, hogy mit tudok; ha annak arányában fizetnének, amit nem tudok, a kalifátus összes kincsei sem volnának elegendők ahhoz, hogy megfizessenek.

Az okos vak

A szicíliai Agrigentóban élt egy gazdag és okos vak, aki kertjében 500 aranyat ásott el. Bizonyos idő után megnézte, megvan-e még a pénze, ám a gödröt üresen találta. Felkereste szomszédját, akire gyanakodott, és így szólt hozzá:

— Adjon tanácsot, szomszéd. 500 aranyat már elástam a kertemben, most újra összegyűlt 500; mit javasol, rakjam az előbbi 500 mellé, vagy keressek új helyet?

A szomszéd azt tanácsolta, hogy helyesebben jár el, ha az előbbi összeghez teszi az újat is, ugyanarra a helyre; arra gondolt ugyanis, hogy így könnyűszerrel ellophatja.

Másnap reggel a vak magához hívta szomszédját — aki időközben az elcsent összeget visszatette a helyére —, s ketten az elásott pénz helyére mentek. Örvendett a vak, hogy pénzét megtalálta, s így vett búcsút a rászedett csalótól:

— Hála istennek, hogy megtaláltam elveszett pénzemet, majd ezután jobban gondját viselem.

Szellem és vagyon

Egy gazdag ember megkérdezte Szádit, a költőt: miért van az, hogy a nagy szellemek gyakran megfordulnak a gazdagok házában, de a gazdagok sohasem zörgetnek a szellem embereinek ablakán.

Ez azért van — felelte a költő —, mert a szellem képviselői ismerik a vagyon értékét, míg a gazdag emberek nem ismerik a szellemi kincsek értékét.

Csalás

Egy ünnepen a bajor választófejedelem díjat tűzött ki annak, aki megiszik egy egész veder bort. Aznap nem jelentkezett senki, de másnap jött valaki, és valóban felhajtott egy egész veder bort. Mikor indult, hogy átvegye a jutalmat, egy apród odakiáltott a fejedelemhez:

— Uram, ne adja ki a jutalmat, mert ez egy csaló, mivel nem egyből itta ki a vedret: láttam, hogy tegnap a kocsmában már megpróbálta.

Na mi van itt? Fotó: Fáth

25 év diákhumora a GŐZGAZDÁSZ

Huszonöt év összegyűjtött karikatúráit, humoreszkjeit, diák-vicceit kínálja — a GŐZGAZDÁSZ! A 145 oldalas „humor-almanach" ezenkívül megszólaltatja egyetemünk sok ismert oktatóját, valamint neves, végzett hallgatóját.

Az egész csak 20 forint, és beszerzésének egyetlen titka, hogy a III. emeleten a KÖZGAZDÁSZ szerkesztőségében (381.) árulják!

Most pedig néhány szemelvény elődeink válogatott humorából.

Kner Izidor aforizmái

Nem mindenki tudja Kner Izidorról (1860—1935), a híres és míves gyomai Kner-nyomda alapítójáról — (1882), hogy — izgalmas önéletrajza mellett — aforizmákat is gyűjtött és írt. Az érdemes békéscsabai kulturális folyóirat, az Új Auróra nyomán most ez utóbbiakból nyújtunk falatnyi ízelítőt.

Rossz házőrző a lelkiismeret: mindig a hiba megtörténte után ébred.

A pénznek a fő becsét az adja meg, ha nincsen.

Rosszabbat senki sem tehet, mintha semmit sem tesz.

Alkalom szüli a tolvajt és a tolvaj az alkalmat.

Szemesek közt keresd a szemtelent!

Mennyivel érzékenyebb a rossz iránt a gyomor, mint a lelkiismeret!

Üres agynak cifra fejtető a cégére.

Lassú víz partot mos. Hát még a sebes.

Azt nevezi a legtöbb ember kellemes és szellemes társalgásnak, ha tőle senki más szóhoz nem juthat.

Száz rossz szokást hamarabb elsajátíthatsz, mintsem hogy egytől szabadulhatsz.

Többen törekszenek felfele, mint előre.

Kérd ki ellenséged tanácsát, és cselekedd a megfordítottját!

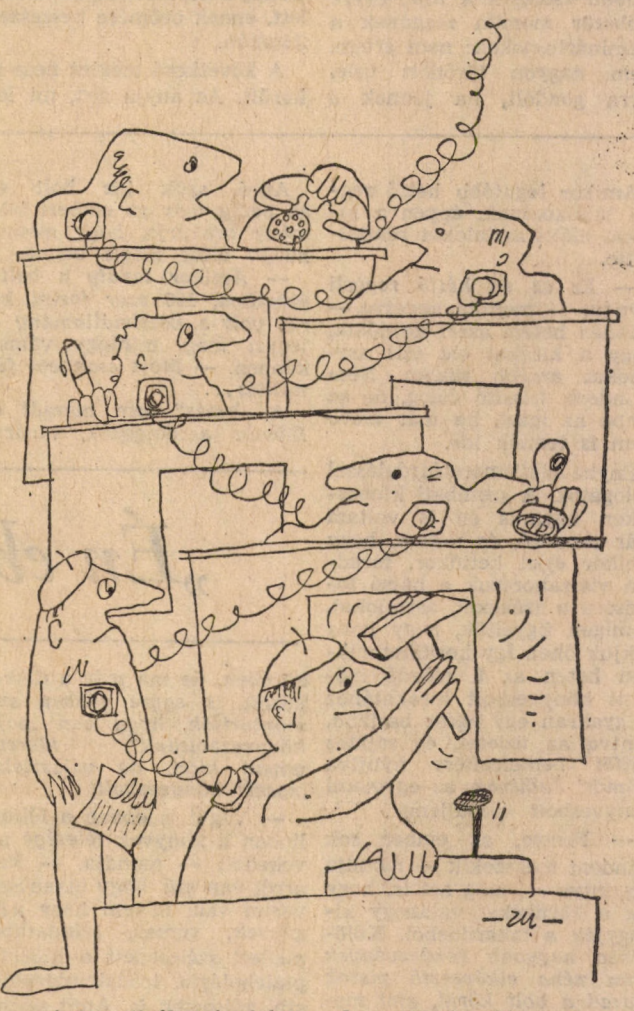

Automatizált irányítási rendszer. Halász Géza rajza

Sport — Sport — Sport — Sport

Válogathatsz a 7-ből

Az egyetemi sport manapság még nem vívta ki hazánkban azt a rangot, amivel más országok akár dicsekedhetnek is. Most nem is elsősorban az Egyesült Államokra gondolok, hanem például Jugoszláviára, ahol sokkal inkább meghatározói a sportéletnek az egyetemi klubok. Persze mi is meg tudnánk nevezni néhány országos hírű és határokon túl is ismert együttest: az OSC vízilabdázóit, a MAFC kosarasait, a BEAC atlétáit, sőt a közgáz röplabdás lányait. Sok tényező alakíthatta ki ezt a honi jellegzetességet. Köztük például a kellő anyagi támogatás, a megbízható háttér, a bázisvállalat hiánya. Mindennek ellenére azért érdemes egyetemi klubokban sportolni, mert általában jó közösség kovácsolódik össze e szakosztályokban.

A Közgázon hét sportágban versenyezhetnek a rátermettek. Kiemelt szakosztályunk a női röplabda. A lányok az ország 7—8. legjobb együttesét alkotják. Valamikor még előkelőbb helyen álltak. A fiúk a Budapest I. osztályban játszanak.

A kosárlabda az egyetemisták legnépszerűbb játéka. Mindkét nembéli csapatunk az NB II-ben gyűjtögeti a bajnoki pontokat, a lányok akár feljutási eséllyel is (az NB I-et jövő ősztől 20 együttesre bővítik). Mérkőzéseiket hagyományosan sok érdeklődő kíséri figyelemmel a Kinizsi utcai tornateremben.

Női és férfi kézilabdacsapatunk a Budapest I. osztályban játszik, az elmúlt években nagyot léptek előre, főleg a lányok.

Asztaliteniszezőink a Budapest-bajnokságban ütik, nyesik, pörgetik a kaucsuklabdát.

Tekintélyes (első osztályú) múltja van a jelenlegi NB II-es cselgáncs-szakosztálynak, míg a természetjárást és a tájékozódási futást elsősorban tömegsportszinten művelik a KSC-ben. (Az egyéb, részletesebb tudnivalókat táblázatunk tartalmazza.)

Szakosztályaink hívják-várják az új tagokat. Persze azoknak is van lehetőségük itt a sportolásra, akik nem akarnak minőségi kötöttségekkel mozogni. Ők a kari sportnapok, valamint a budapesti felsőoktatási spartakiád atlétika, úszás, kispályás foci, kosár- és tollaslabdaversenyein szerezhetnek alkalmi felüdülést. A felsőbbévesek a testnevelési tanszék teniszoktatásán, sítáboraiban és konditornáján edzhetik a testüket.

A testnevelés tanszék munkatársai szerettel segítenek minden sportolni vágyó hallgatónak.

bo—

Szakosztály	Edző, vezető neve	Edzések időpontja	Edzések helye
Asztalitenisz	Krassó József	hétfő, szerda, csütörtök 18 órától	aula
Cselgáncs kezdő ifi haladó felnőtt	Oláh János Nádai Pál	hétfő, szerda, péntek 17-19 óráig hétfő, szerda, péntek 19-21 óráig	Egyetem /kisterem/
Kézilabda női ffi	Bata Erzsébet Pordán István	kedd, csütörtök 17-19 óráig	Népliget OSC pálya
Kosárlabda női ffi	Tóth Andorné Kunits Péter	kedd 17-19, 30-ig csüt. 18,30-20-ig hétfő, szerda 19-től csüt. 20 órától	Kinizsi tornaterem
Röplabda ifi női férfi	Kristófcsik Zoltánné Horváth Zoltán	hétfő, szerda, péntek 15-16, 30-ig hétfő, szerda, péntek 16,30-19-ig kedd fél 8	Kinizsi tornaterem
Természetjárás	Jelentkezni lehet: Amberger Teréz Tel: 186-326		
Tájékozódási futás	Petrich Ákos	hétfő, szerda 17-18,30 péntek 16-17,30	indulás a kisteremből

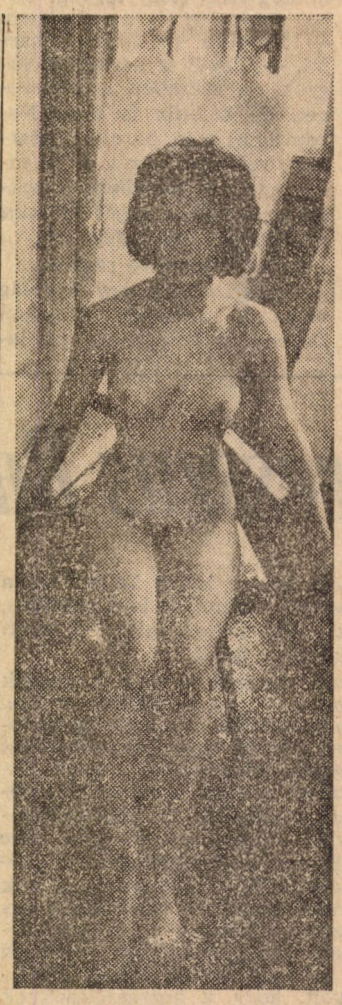

Nyugaton elterjedt modell, gólyáknak javasolt akt-uális viselet — nagymértékben megkönnyíti rejtett értékeink gyors felismerését. (A mottó: egymás előtt nincs mit takargatnunk)

KÖZGAZDÁSZ

Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-548
Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: TILL IMRE
80—3770. Szikra Lapnyomda, Budapest.
Felelős vezető: CSONDES ZOLTÁN vezérigazgató

Egy elsős leveléből

TISZTELT TANSZÉK!

Érzésem szerint megkönnyítené az anyag elsajátítását, ha bevezetnék következő szerény javaslatomat:

1. Egy évszázadban lehetőleg három és azonos nevű király uralkodjék. S megkönnyítené a dolgot, ha az első király a század első évétől 50-ig, a második 75-ig, a harmadik 100-ig lenne a trónon. Még tisztább az eset, ha a „Nagy Király" (lásd 2. pontot) 50 évig uralkodna. A fennmaradó 50-et viszont csak kettővel lehet tisztességesen osztani (5-tel, 10-zel való osztás már nagyban emelné az aktuális királyok számát).

2. Az első király lenne az ún. „Nagy Király", amikor fellendül a gazdasági élet, eltörlik a vámhatárokat és a boszorkányégetést, bevezetik az egységes villamosbérletet, nyugdíjat kapnak a hóhérok stb.

3. A háborúk általában a század elejétől számított 10. évben lennének, s az ún. hódító háborúk után 10-ben (lásd 4. pont) város valamelyikében kötnének békét.

4. A békekötésre kijelölt városok: Brikett, Ladies, Mezőcsát és Wasisdas (a fenti abcsorrendben) követnék egymást évszázadonként.

5. A második király csak a „fürödtek még" rovatban szerepelne, de hogy valamit ő is csináljon, letöri a kiskirályok hatalmát, duplájára emeli a postakocsik tarifáját stb.

6. Mivel a királyok kora minden országban más-más időpontra esik, a forradalmak mindig a 6. és 9. „Nagy Király" után következik be, amikor is kikiáltják az alkotmányos monarchiát és rendeletileg megszüntetik a királyság intézményét.

Ezzel a dolog történelmi része be is fejeződik. Hátravan még a gazdasági fejlődés tisztázása.

7. Minden harmadik „Nagy Király" alatt lezajlana egy ipari forradalom, amikor szügyhámozzák a lovakat, felfedezik a lábítós szövőszéket, a csövön a lyukat, a spanyolviaszt, a puskaport stb.

Aztán a következő ipari forradalomban a könyvnyomtatást, a gőzgépet és a pasztörizált tejet. Új eljárást alkalmaznak a kohászatban, a kereskedelemben és bevezetik a 13+1-es totószelvényt stb. Mindezek után egy konkrét példa: Korónia királyság történetének III. százada. Pontjaink értelmében I. Coron i. sz. 1201—1250-ig a „Nagy Király" uralkodása alatt ipari forradalom zajlik le, ő vezeti be a coroni nyelv általános használatát, jó pénzt veret, a koronát, sőt új törvényeket ad ki Juris Coronia címmel. Majd 1210-ben háborút indít, melyet a mezőcsáti békével fejeztek be. II. Coron (1250—75-ig) uralkodása alatt megtámadta Radiriát, a háborút halála után III. Coron (1275—1300-ig) folytatta, majd 1280-ban fegyverszünetet kötött. a háborút lezáró békét 1310-ben Wasisdasban kötötték meg stb. stb.

Remélve, hogy szerény javaslatomat még második féléves vizsgám letétele előtt bevezetik, maradok tisztelettel:

Kratochwill Emánuel
(I/11.)